

Factors affecting the success of nomadic cooperatives: the case of Fars province

Madineh Khosrowjerdi ¹, Mehdi Nooripoor ^{2*}, Saeid Salehi ³

1. Ph.D Student of Agriculture Development, Yasouj University, Yasouj, Iran.

2. Associate Prof. of Agricultural Extension & Rural Development, Faculty of Agriculture, Yasouj University, Yasouj, Iran.

3. Ph.D of Agricultural Extension & Education, Research Administration of Nomadic Office, Fars Province, Shiraz, Iran.

CITATION: Khosrowjerdi, M. Nooripoor, M. & Salehi, S. (2023). Factors affecting the success of nomadic cooperatives: the case of Fars province. *Journal of Cooperation and Agriculture*, 11(44), 109-129. (In Persian).

DOI: 10.22034/AJCOOP.2023.357008.1796

ARTICLE INFO

Keywords:

- Nomadic Cooperatives
- Success
- Internal Factors
- External Factors
- Marketing
- Survey

Received:

20 August 2022

Revised:

18 December 2022

Accepted:

10 February 2023

Available online:

21 February 2023

ABSTRACT

Context and purpose: Now, the role of cooperatives in socio-economic development, equipping capital and thoughts, and then changing them to effective powers in the process of socio-economic development, distributing the benefits of this process in a more equitable manner among people specially the poor and low-income masses. Nomadic cooperatives considered important organizations due to the pooling of physical and material resources at the national level and local intra-group management to create sustainable services and take over a significant part of distribution, production and agricultural services in the country. Therefore, the current research conducted with the aim of identifying the effective structures on the success of nomadic cooperatives in Fars province.

Methodology/approach: This research used a quantitative approach, which conducted using a survey method. The data obtained via a questionnaire from 380 nomadic cooperatives members in Fars province, who selected using Krejcie and Morgan table with proportional assignment. Specialists confirmed the face validity of the questionnaire, and its reliability confirmed by pilot study and calculating Cronbach's alpha coefficient (from 0/718 to 0/947). After collecting and categorizing the data using SPSSver24 software, descriptive statistics (mean, standard deviation and frequency) and inferential statistics (correlation coefficients and Stepwise regression) used to analyze the data

Findings and conclusions: The results showed that the relationship between intra-organizational socio-cultural, economic and managerial structures as well as extra-organizational socio-cultural, economic, political and educational factors with the success of nomadic cooperatives was positive and significant. Moreover, among the factors affecting the success of nomadic cooperatives, the economic, socio-cultural, managerial and educational factors within the organization had the largest contribution respectively, and on the other hand, the economic, socio-cultural factors and extra-organizational policy had a small contribution to the success of the supposed cooperatives.

Originality: Using the results of this research, the Union of Nomadic Cooperatives can review its macro policies and take the structural issues and problems governing the production space seriously in its plans and reflect them to the relevant authorities.

EXTENDED ABSTRACT

Context and purpose: Now, the role of cooperatives in socio-economic development, equipping capital and thoughts, and then changing them to effective powers in the process of socio-economic development, distributing the benefits of this process in a more equitable manner among people specially the poor and low-income masses. Nomadic cooperatives considered important organizations due to the pooling of physical and material resources at the national level and local intra-group management to create sustainable services and take over a significant part of distribution, production and agricultural services in the country. Therefore, the current research conducted with the aim of identifying the effective structures on the success of nomadic cooperatives in Fars province.

Methodology/approach: This research used a quantitative approach, which conducted using a survey method. The data obtained via a questionnaire from 380 nomadic cooperatives members in Fars province, who selected using Krejcie and Morgan table with proportional assignment. Specialists confirmed the face validity of the questionnaire, and its reliability confirmed by pilot study and calculating Cronbach's alpha coefficient (from 0/718 to 0/947). After collecting and categorizing the data using SPSSver24 software, descriptive statistics (mean, standard deviation and frequency) and inferential statistics (correlation coefficients and Stepwise regression) used to analyze the data

Findings and conclusions: The results showed that the relationship between intra-organizational socio-cultural, economic and managerial structures as well as extra-organizational socio-cultural, economic, political and educational factors with the success of nomadic cooperatives was positive and significant. Moreover, among the factors affecting the success of nomadic cooperatives, the economic, socio-cultural, managerial and educational factors within the organization had the largest contribution respectively, and on the other hand, the economic, socio-cultural factors and extra-organizational policy had a small contribution to the success of the supposed cooperatives.

Originality: Using the results of this research, the Union of Nomadic Cooperatives can review its macro policies and take the structural issues and problems governing the production space seriously in its plans and reflect them to the relevant authorities.

*Corresponding author

E-mail addresses: mkhosrojerdi07@gmail.com (M. Khosrowjerdi), mnooripoor@yu.ac.ir (M. Nooripoor), salehi.saeid85@gmail.com (S. Salehi).

بررسی عوامل مؤثر بر موفقیت تعاونی‌های عشایری استان فارس

مدینه خسروجردی^۱، مهدی نوری پور^{۲*} و سعید صالحی^۳

۱. دانشجوی دکتری، توسعه کشاورزی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه یاسوج، یاسوج، ایران.
۲. دانشیار، گروه ترویج کشاورزی و توسعه روستایی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه یاسوج، یاسوج، ایران.
۳. دکتری، ترویج و آموزش کشاورزی، سازمان امور عشایر استان فارس، شیراز، ایران.

استاد: خسروجردی، مدینه، نوری پور، مهدی و صالحی، سعید. (۱۴۰۱). بررسی عوامل مؤثر بر موفقیت تعاونی‌های عشایری استان فارس. فصلنامه تعاون و کشاورزی، ۱۱(۴۴)، ۱۰۹-۱۲۹.

DOI: 10.22034/AJCOOP.2023.357008.1796

چکیده

زمینه و هدف: تعاونی‌های عشایری به دلیل تجمع منابع کالبدی-مادی در سطوح ملی و مدیریت درون گروهی محلی برای ایجاد خدمات پایدار و به عهده گرفتن بخش قابل توجه از خدمات توزیعی، تولیدی و کشاورزی در کشور ارگانی مهم محسوب می‌شوند. لذا پژوهش حاضر با هدف شناسایی عوامل مؤثر بر موفقیت تعاونی‌های عشایری در استان فارس انجام شد.

روش‌شناسی/رهیافت: این پژوهش نوعی تحقیق کمی است که با بهره‌گیری از شیوه پیمایش انجام شده است. داده‌های مورد نظر با کمک پرسشنامه از ۳۸۰ نفر از اعضای تعاونی‌های عشایری استان فارس بدست آمد که با استفاده از جدول کرجسی و مورگان به روش تصادفی با انتساب متناسب انتخاب شده بودند. روایی مقیاس‌های پرسشنامه توسط متخصصان مربوطه و پایایی آن از طریق مطالعه راهنما و ضریب آلفای کرونباخ تأیید گردید.

یافته‌ها و نتیجه‌گیری: نتایج نشان داد که، رابطه میان سازه‌های اجتماعی فرهنگی، اقتصادی و مدیریتی درون سازمانی و همچنین سازه‌های اجتماعی فرهنگی، اقتصادی، سیاست‌گذاری و آموزشی برون سازمانی با موفقیت تعاونی‌های عشایری، مثبت و معنی‌دار بود. فزون بر این، از میان عوامل مؤثر بر موفقیت تعاونی‌های عشایری، عوامل اقتصادی، اجتماعی فرهنگی، مدیریتی و آموزشی درون سازمانی به ترتیب دارای بیشترین سهم بودند و در مقابل، عوامل اقتصادی، اجتماعی فرهنگی و سیاست‌گذاری برون سازمانی سهم اندکی در موفقیت تعاونی‌های مزبور داشتند.

اصالت: اتحادیه تعاونی‌های عشایری با استفاده از نتایج این تحقیق می‌تواند در سیاست‌های کلان خود بازنگری کند و مسائل و مشکلات ساختاری حاکم بر فضای تولید را در برنامه‌های خود جدی بگیرد و آن‌ها را به مراجع ذی‌ربط انعکاس دهد.

اطلاعات مقاله

واژگان کلیدی:

- تعاونی‌های عشایری
- موفقیت
- عوامل درون سازمانی
- عوامل برون سازمانی
- بازاریابی
- پیمایش

تاریخ دریافت:

۱۴۰۱/۰۵/۲۹

تاریخ بازنگری:

۱۴۰۱/۰۹/۲۷

تاریخ پذیرش:

۱۴۰۱/۱۱/۲۱

تاریخ برخط:

۱۴۰۱/۱۲/۲

*نویسنده مسئول

پست الکترونیک: mkhosrojerdi07@gmail.com (م. خسروجردی)، mnooripoor@yu.ac.ir (م. نوری پور)، salehi.saeid85@gmail.com (س. صالحی).

و تهیه نهاده‌ها را انجام می‌دهد، نقش مهمی در اجرای راهکارهای تولیدی در کشورهای صنعتی دارد (Balali et al., 2017). مطالعات انجام گرفته در مورد تعاونی‌های کشاورزی حاکی از آن است که، تعاونی‌ها نقش مهمی در تصمیم‌گیری‌های مهم بر عهده دارد (Pakrah et al., 2020). به همین دلیل در فرایند توسعه کشورهای مختلف و همچنین قانون اساسی ایران و برنامه‌های توسعه اقتصادی اجتماعی بر تعاونی‌ها تأکید ویژه شده است (Ansari-Renani, 2016).

تعاونی‌های عشایری به‌عنوان نوعی نظام بهره‌برداری در رشد کیفی شرایط بهره‌برداران در زمینه‌های اقتصادی و اجتماعی از طریق تشریک مساعی و همیاری نقش اساسی دارد و به‌طور مستقیم در کاهش فقر از طریق پیشرفت اقتصادی و اجتماعی اعضا و به‌طور غیرمستقیم از طریق تحرک اقتصادی و توسعه پایه‌های اجتماعی جوامعی که در آن به فعالیت می‌پردازند تأثیرگذار بوده‌اند. طبق بررسی‌های صورت گرفته، در سالیان گذشته تعداد ۲۲۵ تعاونی عشایری در سطح کشور ایجاد شده است که از این تعداد، ۲۳ تعاونی عشایری در سطح استان فارس قرار دارد. این استان که ۱۲/۵ درصد از جمعیت عشایری کشور را در خود جای داده است، نخستین استان عشایری کشور محسوب می‌شود (Organization of Nomadic Affairs, 2022). عشایر استان فارس چندین برابر نسبت جمعیت شان در تأمین مواد پروتئینی، به‌ویژه گوشت قرمز و سایر فرآورده‌های دامی استان نقش دارند. در حالی آمارها بیانگر تولید انواع محصولات کشاورزی توسط عشایر این استان است که بعضاً بی‌توجهی به جایگاه اقتصادی این بخش مولد، عاملی برای مهاجرت آن‌ها شده است. در چنین شرایطی که عشایر به شمار کاهش یافته و اغلب از مشکلات معیشتی رنج می‌برند، تعاونی‌ها یکی از راه‌حل‌های آزموده در جهت حفظ انسجام اجتماعی، تجمیع سرمایه‌های خرد، غلبه بر مدیریت سلسله مراتبی سنتی

راهکارهای عمده اقتصادی کردن فعالیت‌ها در جامعه عشایری منجر به توسعه همه جانبه و تحقق اقتصاد مقاومتی و حمایت از تولیدات داخلی می‌شود که قدم نخست برای توسعه این جوامع، مشارکت دادن عشایر در فعالیت‌های اقتصادی است. این موضوع از طریق اجرای طرح تشکل‌های عشایری مانند تعاونی‌های عشایری می‌تواند منجر به جلب مشارکت عشایر در اقتصاد مقاومتی شود. تعاونی‌ها به‌عنوان نهادهایی برخاسته از متن اجتماعی جامعه، نقش انکارناپذیری در توسعه اقتصادی روستایی و جامعه عشایری داشته و منبع مشارکت و تحرک بخشی نیروی انسانی در نیل به توسعه درون‌زا و پیشبرد فعالیت اقتصادی و اجتماعی بوده‌اند (Baseri et al., 2010). تعاونی‌های عشایری با توجه به ویژگی‌های ساختاری خود می‌توانند در ایجاد پس‌انداز، سرمایه‌گذاری، ایجاد فرصت‌های شغلی، ارائه خدمات مورد نیاز جامعه و خرید محصولات تولیدی نقش بسیار مهمی داشته باشند. زیرا تعاونی‌ها با به کار گرفتن سرمایه‌ها و انجام فعالیت‌های مولد به‌ویژه در دوران خشکسالی، موجبات تولید بیشتر و ارائه خدمات بهتر به اعضا خود می‌گردند (Arayesh, 2019).

با توجه به اینکه تعاونی‌ها اثرات مهمی را از جنبه‌های مختلف اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی بر اعضا و مناطق تحت نفوذ خود بر جا می‌گذارند، این نهادها می‌توانند با تأثیر در امکانات عشایر توان تولید آن‌ها را افزایش داده به گونه‌ای که بتوانند با بازدهی بیشتر و هزینه کمتر محصولات خود را تولید و با قیمتی مطلوب‌تر، آن‌ها را به فروش برسانند. این اعتقاد وجود دارد که تعاونی‌های تولید عشایر به‌عنوان شکل جدید سازماندهی تولید و با توجه به اصلاح درونی ساختار، می‌توانند زمینه مشارکت را بر اساس بازارهای کارآمد و استفاده مؤثر از نهاده‌های تولید تأمین نمایند (Barati et al., 2018). اساساً فعالیت‌های جمعی در قالب تشکل‌هایی که خدمات، بازاریابی، فرآوری

شده در کشورهای در حال توسعه معطوف کرده‌اند (Karakas, 2019). اجلاس جهانی توسعه اجتماعی که در سال ۱۹۹۵ برگزار شد و قطعنامه مجمع عمومی ملل متحد که در سال ۱۹۹۶ تصویب شد، اهمیت تعاونی‌ها را در رویکرد مردم محور برای توسعه اجتماعی تشخیص دادند (Samian et al., 2017).

شبکه تعاونی‌های عشایری در سال ۱۳۶۱ توسط سازمان امور عشایر ایران و با توجه به حس همکاری و تعاونی که بین عشایر وجود دارد تأسیس شد. این شرکت با اهدافی همانند مردمی کردن امور و یا واگذاری کار مردم به دست خود مردم، سبک شدن بار هزینه‌ها، پرسنل، توزیع و بازرگانی و غیره از دوش دولت، تأمین و توزیع احتیاجات اولیه عشایر، کوتاه کردن دست دلالان و سلف‌خران از جامعه عشایری، برقراری رابطه مبادله عادلانه بین عشایر و شرکت‌های عشایر، آموزش‌های فنی مهارتی و بالا بردن سطح آگاهی‌های علمی جهت افزایش تولیدات، کمک به تولیدات دامی و لبنی و رونق دامداری، کشاورزی و صنایع دستی، تهیه و توزیع امکانات و لوازم تولیدی، ایجاد بازار فروش برای تولیدات عشایر (بازاریابی محصولات تولیدی) و تأمین وام‌ها و اعتبارات مورد نیاز عشایر تشکیل گردیده‌اند (Jamshidi et al., 2014).

در برنامه‌های توسعه مربوط به عشایر نیز تلاش گردیده تا با استفاده از حمایت‌های دولتی و ظرفیت شرکت‌های تعاونی، بخش تولید حمایت و از نظر کمی افزایش یابد. به دنبال ایجاد برخی محدودیت‌های محیطی برای سیستم تولید و دامپروری متکی به مرتع، استفاده از منابع دولتی و سرمایه عشایر در قالب حمایت‌های دولتی و ظرفیت شرکت‌های تعاونی در پیش گرفته شده است. دولت تلاش نموده در برنامه‌های توسعه پنج‌ساله با در نظر گرفتن ویژگی‌ها و جایگاه عشایر با حفظ توانمندی‌های تولید و خدمات‌رسانی به عشایر در جهت ارتقاء رفاه عمومی و اجتماعی به گونه‌ای مناسب و با مشارکت

بر منابع و امکان ارتباط با مدیران و نهادهای دولتی مسئول برای عشایر می‌باشد.

این تعاونی‌ها نقش غیر قابل انکاری در ساختار اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جوامع عشایری دارند، بنابراین بهره‌گیری از تمامی زمینه‌ها و ظرفیت‌های بالفعل تعاونی‌های عشایری به‌عنوان واحدهای اقتصادی و اجتماعی و شناخت دقیق مسائل پیش روی آن‌ها و هدایت، حمایت و نظارت این سازمان‌های مردمی و شناخت عوامل مؤثر بر موفقیت آن‌ها مسئله‌ای بسیار ضروری می‌باشد.

از طرفی با توجه به ویژگی‌های خاص جامعه عشایری از جمله کوچ‌رو بودن و پراکندگی آن‌ها در نقاط مختلف استان فارس، تحقیقاتی مرتبط با این جامعه و به‌خصوص در حوزه تعاونی‌های عشایری صورت نگرفته است. بنابراین توجه به تعاونی‌های عشایری و واکاوی عوامل مؤثر بر موفقیت آن‌ها در مسیر دستیابی به راهکارهای اصلاحی، ضرورتی انکارناپذیر است. بر این اساس، مطالعه حاضر با تأکید در عوامل مؤثر بر موفقیت تعاونی‌های عشایری در پی پاسخگویی به سؤالات زیر است: آیا رابطه‌ای بین عوامل درون سازمانی و موفقیت تعاونی‌های عشایری وجود دارد؟

آیا رابطه‌ای بین عوامل برون سازمانی و موفقیت تعاونی‌های عشایری وجود دارد؟

آیا رابطه‌ای بین عوامل میان سازمانی و موفقیت تعاونی‌های عشایری وجود دارد؟

آیا رابطه‌ای بین متغیرهای جمعیت‌شناختی و موفقیت تعاونی‌های عشایری وجود دارد؟

مبانی نظری و پیشینه پژوهش

امروزه، جامعه‌شناسان توجه بیشتری را به سمت تعاون و مشارکت به‌عنوان راهی برای کمک به کاهش فقر، افزایش اشتغال و توانمندسازی گروه‌های به حاشیه رانده

موفقیت تعاونی‌ها بشمار می‌رود، بنابراین بررسی این که بین سازه اجتماعی فرهنگی درون سازمانی و موفقیت تعاونی‌های عشایری رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد (H₁)، به‌عنوان فرضیه اول پژوهش در نظر گرفته شد. نژاد ایرنی و همکاران (Nejhadirani et al., 2011) به بررسی رابطه بین عوامل درون سازمانی و میزان موفقیت شرکت‌های تعاونی اعتبار شهرستان ارومیه پرداختند. نتایج تحقیق نشان داد که در چارچوب ابعاد عوامل درون سازمانی به ترتیب کیفیت بازاریابی، میزان استقرار سیستم اطلاعات رایانه، عملکرد امور مالی، میزان توجه به تحقیق و توسعه، میزان اثر بخش بودن عملیات و در نهایت عملکرد مدیریت بر میزان موفقیت تعاونی‌های اعتبار شهرستان ارومیه تأثیر دارند. بر اساس یافته‌های تحقیق همچنین مشخص شد که وضعیت عوامل درون سازمانی در تعاونی‌های اعتبار شهرستان ارومیه متوسط و میزان موفقیت نیز متوسط است. بر این اساس با توجه به اهمیت سازه اقتصادی درون سازمانی از جمله بازاریابی در موفقیت تعاونی‌ها، یکی از اهداف این پژوهش بررسی این فرضیه بود که بین سازه اقتصادی درون سازمانی و موفقیت تعاونی‌های عشایری رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد (H₂). کارلبرگ و همکاران (Carlberg et al., 2006) علل موفقیت تعاونی‌های نسل جدید را مورد مطالعه قرار دادند. با توجه به نتایج کسب شده، عوامل مؤثر بر موفقیت تعاونی‌ها شامل عوامل ساختاری، برنامه‌ریزی و مدیریت مناسب، تأمین منابع مالی و دسترسی به اعتبارات و وجود منابع انسانی توانمند می‌باشند. بنابراین با توجه به اهمیت و برنامه‌ریزی مناسب و وجود منابع انسانی توانمند در موفقیت تعاونی‌ها، بررسی اینکه بین سازه مدیریتی درون سازمانی و موفقیت تعاونی‌های عشایری رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد (H₃)، به‌عنوان فرضیه سوم پژوهش در نظر گرفته شد. ونگ (Wang, 2013) موفقیت تعاونی‌های جنگل‌نشین در چین را مرهون عواملی چون راهنمایی و حمایت دولت، تمایل

عشایر و بدون افزایش تصدی‌گری دولت، آن‌ها را حمایت و ساماندهی نماید. به‌طوری‌که بتواند در نتیجه آن شاخص‌های اصلی توسعه در عشایر را بهبود دهد (Pakrah et al., 2020). در این راستا سال ۱۳۶۱ سازمان امور عشایر، اتحادیه تعاونی‌های عشایری را به‌منظور واگذاری امور به عشایر با هدف کاهش تصدی‌گری دولت و ایجاد روابط سالم تجاری و عرضه محصولات عشایر تأسیس نمود. اساسنامه این تعاونی‌ها به صورت چندمنظوره پیش‌بینی شده تا امکان ارائه خدمات متعددی در زمینه اجتماعی و اقتصادی به عشایر داشته باشد. وظایف بر شمرده شده در زیر نشان می‌دهد که تعاونی‌ها می‌توانند زمینه‌های متعددی را داشته باشند که مهم‌ترین آن‌ها عبارتند از: تأمین نهاده‌های دامی، تأمین تسهیلات، وام یا اعتبار به اعضاء، بازاریابی محصولات تولیدی عشایر، انجام فعالیت‌های تولیدی مانند تولید کنسانتره و کشت علوفه، انجام خدمات عمومی مانند تأمین کالای اساسی مورد نیاز اعضاء، اجرای و تدوین برنامه‌های آموزشی و ترویجی و انجام پروژه‌های مرتبط در جامعه عشایر. در خصوص شناسایی عوامل مؤثر بر موفقیت تعاونی‌ها مطالعات مختلفی صورت گرفته است که به‌طور مختصر در زیر معرفی می‌گردند:

حیدری و همکاران (Heydari et al., 2015) شاخص‌های شناسایی تعاونی‌های موفق کشاورزی را مورد بررسی قرار دادند. نتایج نشان داد که مهم‌ترین شاخص‌ها برای شناسایی موفقیت تعاونی‌ها را می‌توان در شش بعد اقتصادی، اجتماعی، حقوقی، مدیریتی، فردی و آموزشی تقسیم‌بندی کرد. مهم‌ترین شاخص‌های شناسایی شده عبارتند از: اشتغال‌زایی، سودآوری، سطح تحصیلات مدیران و اعضاء، تخصص مدیران و اعضاء، میزان مشارکت و رضایت اعضاء، اعتماد اعضاء به مسئولین تعاونی و رعایت انصاف و عدالت در تعاونی. از آنجاکه در این پژوهش مشارکت، انسجام و اعتماد اجتماعی درون تعاونی‌ها از جمله شاخص‌های مهم شناسایی شده در

وجود دارد (H₆). زیانگویوگو (xiangyuguo, 2010) عملکرد تعاونی‌های کشاورزی در چین را مورد بررسی قرار داد و عوامل مؤثر بر موفقیت تعاونی‌ها را به دو دسته درون سازمانی و برون سازمانی تقسیم‌بندی نمود. از عوامل درون سازمانی می‌توان به مهارت‌های فنی مدیران، میزان مشارکت در امور تعاونی، تعداد دوره‌های آموزشی، مهارت‌های انسانی مدیران، عملکرد مناسب بازاریابی، توان مالی تعاونی‌ها و تحصیلات کارمندان و از عوامل برون سازمانی می‌توان به سیاست و حمایت دولت از تعاونی‌ها، تعاملات گسترده تعاونی‌ها با شرکت و تعاونی‌های مرتبط و سابقه عضویت اشاره کرد. بنابراین بررسی اینکه بین سازه سیاستگذاری برون سازمانی و موفقیت تعاونی‌های عشایری رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد به‌عنوان فرضیه هفتم پژوهش تدوین شد (H₇). قلی‌فر و بنی‌اسدی (Gholifar & Baniasadi, 2013) عوامل مؤثر بر موفقیت شرکت‌های تعاونی روستایی استان زنجان از دیدگاه مدیران را مورد بررسی قرار دادند. نتایج تحقیق، مبین این واقعیت است که در میان عوامل درون سازمانی به ترتیب عملکرد مناسب بازاریابی، توان مالی تعاونی و اعضای، تحصیلات کارمندان، مهارت‌های فنی مدیران، میزان مشارکت در امور تعاونی، مهارت‌های انسانی مدیران و انتفاع اعضای از تعاونی و در میان عوامل برون سازمانی به ترتیب عملکرد اتحادیه تعاونی‌ها، کیفیت آموزش‌های ارائه شده، سابقه عضویت در شرکت تعاونی‌ها، تعداد دوره‌های آموزشی و شناخت اعضای، بیشترین تأثیر را در موفقیت تعاونی‌ها داشته است. بنابراین فرضیه هشتم پژوهش آن است که بین سازه آموزشی برون سازمانی و موفقیت تعاونی‌های عشایری رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد (H₈). آتمیس و همکاران (Atmiş et al., 2009) در پژوهش خود به بررسی عوامل مؤثر در موفقیت و مشارکت اعضای تعاونی جنگلداران در کشور ترکیه پرداختند. نتایج نشان داد که سه عامل درگیری اعضا در امور تعاونی، نحوه مدیریت و اداره تعاونی و

اعضاء به مشارکت، مدیریت دموکراتیک و منعطف، رهبری شایسته، ارضای نیازهای اعضای توسط تعاونی، آموزش‌های ارائه شده به اعضای و دسترسی آسان اعضای به منابع مالی دانسته است. بنابراین با توجه به ذکر آموزش‌های درون سازمانی به‌عنوان عاملی مؤثر در موفقیت تعاونی‌ها، بررسی اینکه بین سازه آموزشی درون سازمانی و موفقیت تعاونی‌های عشایری رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد به‌عنوان فرضیه چهارم پژوهش در نظر گرفته شد (H₄). عزیزپورفرد و همکاران (Aziz Pour Fard et al., 2015) در پژوهشی با عنوان عوامل مؤثر بر موفقیت تعاونی‌های دامداران شهرستان کوه‌دشت به این نتیجه دست یافتند که مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار بر موفقیت تعاونی‌های دامداران شامل پنج عامل دانشی انگیزشی، حمایتی، توانمندی اقتصادی، ارتباطی و آموزشی و مقدار واریانس تجمعی تبیین شده توسط این پنج عامل برابر ۵۵/۸۴ درصد است. عبداللهی و نوری‌پور (Abdollahi & Nooripoor, 2017) عوامل درون و برون سازمانی مؤثر در فعالیت تعاونی‌های کشاورزی شهرستان بویراحمد را مورد بررسی قرار دادند. نتایج نشان داد که از میان عوامل درون سازمانی تأثیرگذار بر فعالیت تعاونی‌های مورد مطالعه، عواملی نظیر اعتماد اعضای نسبت به مدیر عامل، اعتماد مدیر عامل نسبت به اعضای و اعتماد اعضای به وعده‌های مسئولین اهمیت بیشتری دارد و در میان عوامل برون سازمانی، عواملی مانند مشارکت و انسجام اجتماعی مردم، کمک‌های بلاعوض دولت به تعاونی و تأمین بخش زیادی از سرمایه اولیه توسط دولت، مهم‌تر هستند. بر این مبنای با توجه به اهمیت سازه اجتماعی فرهنگی و اقتصادی برون سازمانی، دو فرضیه دیگر پژوهش به صورت زیر در نظر گرفته شدند. بین سازه اجتماعی فرهنگی برون سازمانی و موفقیت تعاونی‌های عشایری رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد (H₅). همچنین، بین سازه اقتصادی برون سازمانی و موفقیت تعاونی‌های عشایری رابطه مثبت و معنی‌داری

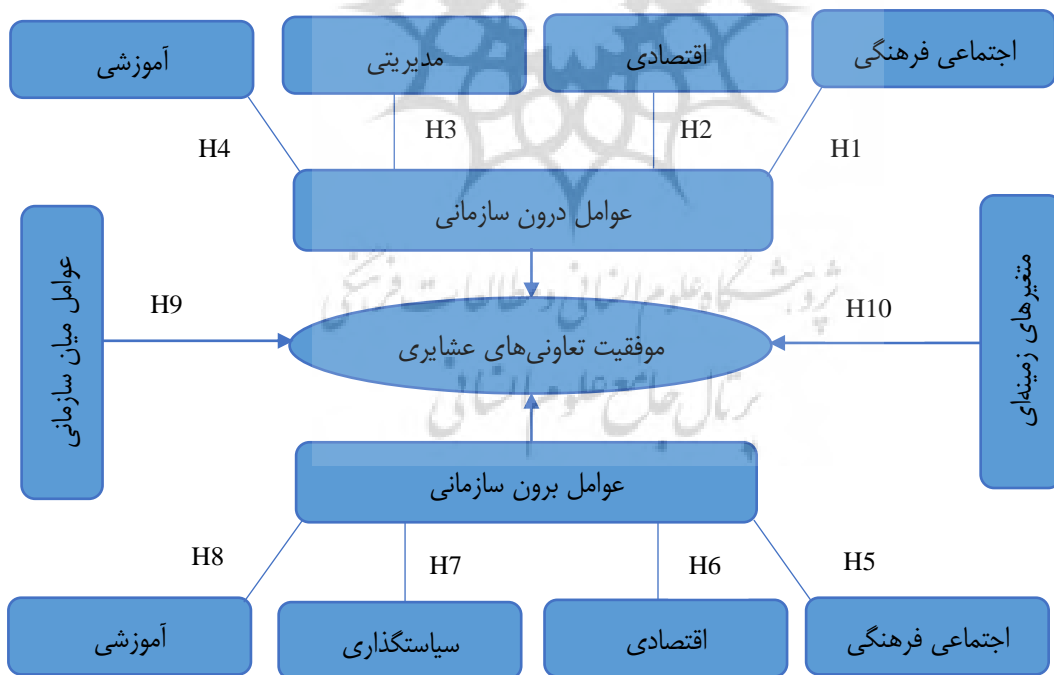
تعاونی‌های عشایری رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد (H₉). همچنین، بین متغیرهای جمعیت‌شناختی (زمینه‌ای) و موفقیت تعاونی‌های عشایری رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد (H₁₀). الفتی و همکاران (Olfati et al., 2020) به بررسی عوامل مؤثر بر موفقیت شرکت‌های تعاونی تولیدی استان کرمانشاه پرداختند. نتایج نشان داد عوامل مؤثر بر موفقیت تعاونی‌های تولیدی استان کرمانشاه عبارت‌اند از: عوامل شخصیتی، مدیریتی، اقتصادی، فرهنگی اجتماعی و آموزشی. بر همین اساس، مدیران عامل تعاونی‌ها باید از میان افرادی با توانایی و مهارت‌های مدیریتی و فنی انتخاب شوند. با توجه به یافته‌های پژوهش و مشخص شدن نقش عوامل اقتصادی، کمبود منابع مالی و سخت‌گیری بیش از اندازه بانک‌ها در استفاده از اعتبارات و تسهیلات بانکی، از جمله موانع سرمایه‌گذاری بلندمدت و مولد تعاونی‌ها و در نتیجه، گسترش و توسعه آن‌ها است. کالانتاری و همکاران (Kalantari et al., 2022) به بررسی عوامل پیش‌برنده و بازدارنده موفقیت تعاونی‌های کشاورزی در شهرستان ساوجبلاغ پرداختند. داده‌های جمع‌آوری شده با استفاده از تکنیک تحلیل عاملی اکتشافی، عوامل پیش‌برنده موفقیت تعاونی‌های کشاورزی در شش عامل (اجتماعی، فردی، اقتصادی، آموزشی، حقوقی و محیطی) دسته‌بندی شد که در مجموع (۷۸/۹) درصد از کل واریانس عوامل پیش‌برنده موفقیت را تبیین کردند، همچنین عوامل بازدارنده در پنج عامل شامل عامل مدیریتی _ آموزشی، اقتصادی، اجتماعی، حقوقی و محیطی قرار گرفتند که در مجموع (۶۱/۶۳) درصد از کل واریانس عوامل بازدارنده موفقیت تعاونی‌ها را تبیین کردند.

در جمع‌بندی کلی می‌توان بیان نمود که گروهی از عوامل و مسائلی که در فعالیت شرکت‌های تعاونی مؤثر و دارای نقش می‌باشند به‌عنوان عوامل درون سازمانی شناخته شده‌اند که به‌صورت مستقیم و غیرمستقیم بر

هماهنگی‌های درون گروهی و بین گروهی از مهم‌ترین عوامل مؤثر بر موفقیت تعاونی‌های جنگلداری می‌باشد که این سه عامل ۵۹ درصد موفقیت و مشارکت را در یک تعاونی تبیین کردند. نتایج تحلیل رگرسیون نیز نشان داد که اعضای فعال، کفایت کار، آموزش و در دسترس بودن سرمایه و اعتبار متغیرهای مهمی برای توضیح تغییرات مشارکت هستند. شهرکی و همکاران (Shahraki et al., 2011) نشان دادند که مشارکت اعضاء و همکاری آنان با مدیر عامل و هیئت مدیره در امور مختلف نقش زیادی در موفقیت تعاونی‌ها دارد. آل هامولی و همکاران (Al-Hamouli et al., 2021) در پژوهشی تحلیل عاملی، عوامل مؤثر بر موفقیت عملکرد اعضای هیئت مدیره شرکت‌های تعاونی روستایی، تولیدی و کشاورزی را مورد بررسی قرار دادند. نتایج بدست آمده نشان داد که در چهار مرحله به ترتیب متغیرهای «عوامل اقتصادی، عوامل اجتماعی فرهنگی، عوامل مدیریتی، عوامل شخصیتی» وارد معادله رگرسیون شدند. در مجموع مقدار ضرایب همبستگی چندگانه (R) برابر ۰/۷۰ و ضریب تعیین برابر ۰/۵۰ بوده که نشان می‌دهد ۵۰ درصد تغییرات متغیر وابسته با تغییرات متغیرهای مستقل نام برده تبیین می‌شود. کردعلی وند و همکاران (Kordalivand et al., 2017) به بررسی کاربرد فرآیند تحلیل سلسله مراتبی در اولویت‌بندی عوامل مؤثر بر موفقیت تعاونی‌های روستایی استان لرستان پرداختند. نتایج حاصل از مقایسه زوجی نشان داد که از بین دو دسته عوامل برون سازمانی و درون سازمانی به ترتیب متغیرهای مقررات، ویژگی‌های حرفه‌ای، سرمایه مالی، ارتباط با سایر تشکل‌ها، استفاده از اعتبارات، سرمایه انسانی، رقابت، ویژگی‌های فردی، سرمایه فیزیکی و سابقه تعاونی بیشترین تأثیر را در موفقیت تعاونی‌های استان داشتند. بنابراین با توجه به اهمیت ویژگی‌های فردی و ارتباط تعاونی با سایر تشکل‌ها، دو فرضیه دیگر پژوهش به صورت زیر تعریف شدند. بین سازه میان سازمانی و موفقیت

فعالیت تعاونی‌های بخش کشاورزی را در سه دسته عوامل درون سازمانی، میان سازمانی و برون سازمانی تقسیم نمود و مورد بررسی و تحلیل قرار داد. عوامل درون سازمانی عمدتاً مربوط به حس مشارکت‌پذیری اعضا، همکاری و قبول مسئولیت اعضا، اعتماد اعضا به ارکان شرکت تعاونی، آموزش اعضا تعاونی، نحوه اداره شرکت (مردم‌سالارانه یا استبدادی)، بنیة مالی قوی، سرمایه، هزینه اجرایی، توجه به بازاریابی و بعضی مسائل و موارد دیگر است. همچنین عوامل برون سازمانی مربوط به خرید و فروش محصولات به صورت تضمینی و توافقی توسط دولت، منابع پرداختی بانک‌ها، تعامل بازار فروش، حمایت قانونی دولت، نظارت و بازدید از تعاونی و عوامل دیگر از این قبیل است.

چگونگی فعالیت تعاونی‌ها تأثیرگذار می‌باشند، بیشتر این عوامل بر روی عوامل درونی و نزدیک به تعاونی تأثیرگذار هستند. در مقابل گروهی از عوامل و مسائلی که در موفقیت و عدم موفقیت شرکت‌های تعاونی مؤثر و دارای نقش هستند به‌عنوان عوامل برون سازمانی شناخته شده‌اند و بر روی عوامل بیرونی و دور از تعاونی تأثیرگذار هستند. البته ذکر این نکته لازم و ضروری است که با توجه به وابستگی کمی که این عوامل دارند شاید بسیاری از این عوامل در کنترل شرکت نبوده و بنابراین کار زیادی در رابطه با بهبود و تأثیر آن‌ها بایستی انجام شود. از طرفی، گروهی از عوامل و مسائلی هم وجود دارند که به‌عنوان عوامل بین سازمانی شناخته شده‌اند و در موفقیت و عدم موفقیت تعاونی‌ها مؤثر و دارای نقش هستند و اشاره به همکاری بین چند نهاد دولتی جهت تأمین خدمات دارد. بنابراین می‌توان عوامل مؤثر بر

شکل ۱. مدل مفهومی پژوهش با توجه به مطالعات انجام شده

عشایری برای تأمین آرد یارانه‌ای، همکاری شرکت پشتیبانی دام با تعاونی‌های عشایری جهت تأمین علوفه یارانه‌ای، همکاری نهادهای غیردولتی (به‌عنوان مثال صندوق بیمه روستاییان و عشایر) با تعاونی‌های عشایری و مواردی از این قبیل است. بر این اساس مدل مفهومی

روش‌شناسی پژوهش

این تحقیق از لحاظ ماهیت از نوع تحقیقات کمی، با توجه به هدف از نوع تحقیقات کاربردی و از لحاظ گردآوری داده‌ها جزء تحقیقات توصیفی همبستگی می‌باشد که با استفاده از روش پیمایش در استان فارس انجام شده است. جامعه آماری پژوهش، اعضای تعاونی‌های عشایری استان فارس بودند.

البته، هر زیر مجموعه عوامل درون سازمانی و برون سازمانی نیز با توجه به ماهیت خود، قابل دسته‌بندی به گروه‌های مختلف از جمله اقتصادی، اجتماعی، مشارکتی، آموزشی و غیره هستند. عوامل بین سازمانی نیز مربوط به مواردی از قبیل همکاری اداره غله با تعاونی‌های و الگوی پیشنهادی زیر برای اجرای این تحقیق ارائه می‌گردد (شکل ۱). در مدل مفهومی پژوهش حاضر، عوامل درون سازمانی و برون سازمانی در ابعاد مختلف، عوامل میان سازمانی و متغیرهای جمعیت‌شناختی (زمینه‌ای) به‌عنوان متغیرهای مستقل پژوهش برای پیش‌بینی موفقیت تعاونی‌های عشایری بکار برده شده است.

جدول ۱. جامعه آماری و اندازه نمونه پژوهش

نام شرکت تعاونی	تعداد اعضا	تعداد نمونه	نام شرکت تعاونی	تعداد اعضا	تعداد نمونه
۱. افزر	۲۲۶۸	۲۳	۱۳. اطراف داراب	۲۰۸۰	۲۱
۲. بایامنیر	۱۲۵۰	۱۳	۱۴. کردشولی	۱۳۱۶	۱۳
۳. بلغان	۲۵۷۴	۲۶	۱۵. میانجنگل	۱۶۵۰	۱۶
۴. پیرسرخ	۱۱۸۵	۱۲	۱۶. میشان	۹۷۵	۹
۵. جاوید	۱۷۰۰	۱۷	۱۷. میلرتون	۱۳۹۳	۱۳
۶. چارشاهیجان	۲۳۳۰	۲۳	۱۸. منطقه فسا	۱۷۵۰	۱۸
۷. خنج	۲۵۸۰	۲۶	۱۹. هنگام	۲۱۱۶	۲۱
۸. خمسه	۲۳۰۶	۲۳	۲۰. باچون	۱۶۵۶	۱۶
۹. دهنو فراشبند	۲۷۰۰	۲۷	۲۱. دبیران	۷۹۵	۷
۱۰. سرمشهد	۱۱۷۰	۱۲	۲۲. دارین	۱۵۶۰	۱۶
۱۱. شهدای فیروزآباد	۸۱۸	۸	۲۳. احمدآباد دهرم	۱۳۹۳	۱۳
۱۲. شهدای نی‌ریز	۷۵۰	۷	جمع	۳۸۳۱۵	۳۸۰

تصادفی با انتساب متناسب با کل تعداد اعضا در هر تعاونی، درصدی از حجم نمونه به آن‌ها اختصاص داده شد (جدول ۱). به‌منظور دستیابی به داده‌های پژوهش، از پرسشنامه ساختارمند و محقق ساخته متشکل از سه بخش استفاده شد.

استان فارس شامل ۲۳ شرکت تعاونی می‌باشد که بر اساس آخرین اطلاعات دریافت شده از اداره کل امور عشایر استان فارس تعداد اعضای تعاونی‌ها ۳۸۳۱۵ نفر می‌باشد (N). حجم نمونه مورد پژوهش بر اساس جدول حداقل‌سازی کرجسی و مورگان، ۳۸۰ عضو برآورد شد. بعد از تخمین حجم کلی نمونه، به صورت طبقه‌بندی

جدول ۲. مؤلفه‌ها و گویه‌های مورد بررسی

منابع برای استخراج گویه‌ها	گویه‌ها	مؤلفه	سازه‌ها	
Abdollahi & Nooripoor, (2017)	مدارا و گذشت اعضا تعاونی در نزاع‌های طایفه‌ای، اختلاف‌های سیاسی و خطی بین اعضا تعاونی، ... کمک به دیگر اعضا تعاونی در صورت بروز مشکل	انسجام اجتماعی	اجتماعی فرهنگی درون سازمانی	
Shahraki et al., (2011)	اعتماد اعضا به وعده و قول‌های مسئولین تعاونی، اعتماد اعضا تعاونی به یکدیگر، مذاکره اعضا با یکدیگر درباره مشکلات تعاونی، ... روابط دوستانه بین اعضا تعاونی	اعتماد/همبستگی اجتماعی		
Abdollahi & Nooripoor, (2017)	حساب باز کردن اعضا تعاونی روی یکدیگر در هنگام بروز مشکل مالی، رفت و آمد اعضا تعاونی با یکدیگر، سپری کردن اوقات روزانه اعضا تعاونی با یکدیگر، ... تشکیل و برگزاری به موقع مجامع عمومی	شبکه اجتماعی		
Atmiş et al., (2009)	احترام به قوانین موجود در تعاونی از قبیل رعایت انصاف و عدالت در تعاونی، احترام اعضا تعاونی به سنت‌ها از قبیل آداب و رسوم محلی، پوشیدن لباس محلی و غیره	هنجار اجتماعی		
Shahraki et al., (2011)	احترام اعضا تعاونی به یکدیگر، احترام مسئولین تعاونی به اعضا تعاونی، ... مهم بودن حرف‌های اعضا برای مسئولین تعاونی	منزلت اجتماعی		
Shahraki et al., (2011)	مشارکت اعضا در تصمیم‌گیری‌های اساسی و برنامه-ریزی‌های تعاونی، ... مشارکت و همکاری اعضا با مدیران تعاونی در امور مربوط به تعاونی	مشارکت اجتماعی		
Gholifarf & Baniasadi, (2013)	بازاریابی محصولات عشایری توسط تعاونی، آگاهی کافی تعاونی‌های عشایری از وضعیت بازار	بازاریابی		
Al-Hamouli et al., (2021)	تهیه و تأمین نهاده‌های دامی مورد نیاز عشایر، توجه تعاونی به بهبود تولیدات دامی عشایر، توجه به تأمین نیازهای اساسی و معیشتی اعضا در تعاونی، ... استقبال اعضا از کالاهای تعاونی (آرد، جو، خوراک دام و غیره)	رفاه عمومی		اقتصادی درون سازمانی
Carlberg et al., (2006)	بهره‌مندی از سود مناسب با عضویت در تعاونی، توجه به تأمین نیازهای اعتباری اعضا و ایجاد امکانات فروش اعتباری در تعاونی، ... کمک اتحادیه تعاونی‌های عشایری به پیشرفت امور تعاونی از طریق کمک‌های مالی و تخصصی	درآمد		
Kalantari et al., (2022)	بنیه مالی قوی و پس‌انداز کافی تعاونی، برخورداری تعاونی از دارایی‌های منقول و غیر منقول (ساختمان و تأسیسات و انبارهای چند منظوره)	سرمایه		
Gholifarf & Baniasadi,	تسلط مدیر عامل بر امور مالی و حسابداری، بکارگیری مدیران تحصیلکرده، توانمند و آموزش دیده در تعاونی،			

(2013)	... بکارگیری کارشناسان خبره در زمینه‌های تبلیغات، فنی، فروش و غیره در تعاونی	تخصص و مهارت	مدیریتی درون سازمانی
Olfati et al.,) (2020	نظارت بر عملکرد اعضاء، کنترل و بازرسی مرتب امور تعاونی توسط مراجع ذیصلاح، ... بازرسی و نظارت از تعاونی توسط اتحادیه تعاونی عشایری	نظارت و کنترل	
Nejhadirani et) (al., 2011	وجود الگوی مشخص برای شرح وظایف افراد در تعاونی، اجرای قوانین و مقررات مرتبط با تعاون در تعاونی‌های عشایری، ... رعایت سلسله مراتب و نظم سازمانی در تعاونی	قوانین و مقررات	
xiangyuGuo,) (2010	استفاده از فناوری و تکنولوژی‌های جدید در تعاونی، ارائه خدمات نوین جهت مدیریت دارائی‌ها و سرمایه‌گذاری‌ها آموزش اعضاء تعاونی توسط اداره تعاون، انتشار خبرنامه-	خدمات نوین و تکنولوژی	آموزشی
Heydari et al.,) (2015	هایی از دستاوردهای تعاونی، بازدید از تعاونی‌های عشایری موفق، نمایش فیلم‌های آموزشی در مورد بیماری‌های دام، پروراندی و غیره، برگزاری برنامه‌های آموزشی ترویجی برای اعضاء، ... برپایی نمایشگاه‌های دائمی برای عرضه محصولات تولیدی	آموزشی ترویجی	درون سازمان
Al-Hamouli et) (al., 2021	سازش و مصالحه عشایر در مواقع ایجاد درگیری و اختلاف با اهالی بنکوی خود، اختلاف‌های سیاسی و خطی بین عشایر، ... کمک عشایر به همدیگر در صورت بروز مشکل	انسجام اجتماعی	اجتماعی فرهنگی
Heydari et al.,) (2015	واگذاری امور مربوط به فعالیت‌های دامداری به سایر عشایر در غیاب یکدیگر، ارتباط قوی ریش سفیدان عشایر با ارکان تعاونی، ... حمایت عموم عشایر از تعاونی‌ها، تمایل عشایر به عضویت در شرکت‌های تعاونی	اعتماد/همبستگی اجتماعی	برون سازمانی
Abdollahi & Nooripoor, (2017	کمک گرفتن عشایر از یکدیگر در انجام فعالیت‌هایشان، حساب کردن روی سایر عشایر در صورت بروز مشکل مالی، رفت و آمد با عشایر بنکوی خود، ... سپری کردن اوقات روزانه خود با دیگر عشایر	شبکه اجتماعی	
Olfati et al.,) (2020	مورد احترام بودن شما برای سایر عشایر، مهم بودن حرف‌های شما برای سایر عشایر، ... حفظ ارش و جایگاه شما در بین عشایر از طریق همکاری در امور بنکو	منزلت اجتماعی	
Abdollahi & Nooripoor, (2017	مشارکت عشایر در برنامه‌ریزی‌ها و تصمیم‌گیری‌های اساسی بنکوی خود، همکاری و مشارکت عشایر در انجام کارهای بنکو، ... شرکت عشایر در جشن‌ها و مراسم مذهبی بنکوی خود	مشارکت اجتماعی	
Kordalivand) (et al., 2017	استفاده تعاونی از کمک‌های بلاعوض دولت، وجود مشکل برای تأمین وثیقه توسط تعاونی، دریافت به موقع	تسهیلات	اقتصادی برون

Kordalivand) (et al., 2017	وام‌های مورد نیاز تعاونی، ... موانع اداری در پرداخت تسهیلات بانکی عدم اجرای طرح‌های تعاونی به دلیل وجود تورم، خرید و فروش محصولات به صورت تضمینی توسط دولت، ... خرید و فروش محصولات به صورت توافقی توسط دولت	نقدینگی	سازمانی
xiangyuGuo,) (2010	پرداخت یارانه به اعضاء تعاونی توسط دولت، توجه به نظام تعاون در کشور، کاهش تصدی‌گری دولت در امور تعاونی و سپردن کارها به خود عشایر، ... توجه مسئولین به افزایش کیفی فعالیت‌های تعاونی	سیاست‌گذاری	سیاست‌گذاری برون سازمانی
Kalantari et) (al., 2022	برگزاری دوره‌های آموزشی توسط تعاونی برای عشایرزاده‌ها، برگزاری دوره‌های آموزشی توسط سازمان جهاد کشاورزی برای عشایرزاده‌ها، توجه سازمان امور عشایر به ترویج تعاون در بین عشایر، اقدامات ترویجی در جامعه عشایری در زمینه تعاون، ... دسترسی عشایر به نشریات تعاون	آموزشی ترویجی	آموزشی برون سازمانی
Atmiş et al.,) (2009	همکاری اداره غله با تعاونی‌های عشایری برای تأمین آرد یارانه‌ای، همکاری شرکت پشتیبانی دام با تعاونی‌های عشایری جهت تأمین علوفه یارانه‌ای، همکاری نهادهای غیردولتی (به‌عنوان مثال صندوق بیمه روستاییان و عشایر) با تعاونی‌های عشایری، ... همکاری بین تعاونی‌های عشایری از هر نظر	میان سازمانی	میان سازمانی
Aziz Pour) Fard et al., (2015	ایجاد رفاه نسبی سهامداران و اعضاء تعاونی، اشتغال‌زایی برای اعضاء تعاونی، افزایش سودآوری و درآمدزایی برای اعضاء تعاونی، ارزش آفرینی برای محصولات تولیدی اعضاء، پیگیری و انجام امور مربوط به خدمات بیمه‌ای و عمومی اعضاء و دام آن‌ها، تأمین و توزیع سوخت فسیلی و انرژی‌های نو و تجهیزات آن‌ها، پذیرش و جذب پروژه‌های مرتبط با امور عشایر، ... ایجاد میدان خرید و فروش دام	موفقیت تعاونی‌های عشایری	موفقیت تعاونی‌های عشایری

یافته‌ها

ویژگی‌های فردی پاسخگویان

یافته‌های حاصل از تحلیل توصیفی ویژگی‌های پاسخگویان حاکی از آن است که میانگین سنی پاسخگویان ۴۰/۵۶ سال با انحراف معیار ۸/۸۸ بوده است و حداقل سن در میان پاسخگویان ۲۲ و حداکثر ۶۰ سال می‌باشد. همچنین همه پاسخگویان مرد بوده‌اند (۳۸۰ نفر). در مورد وضعیت تأهل پاسخگویان باید گفت که ۳/۹ درصد از پاسخگویان مجرد و ۹۶/۱ درصد نیز متأهل بوده‌اند و دارای میانگین ۰/۹۶ و انحراف معیار ۰/۱۹ می‌باشد. از نظر میزان تحصیلات، یافته‌های پژوهش بیانگر آن است که تعداد ۶۷ نفر (۱۷/۶ درصد) از افراد پاسخگو بدون تحصیلات، تعداد ۳۸ نفر (۱۰ درصد) از آنان دارای تحصیلات ابتدایی، بیشترین تعداد پاسخگویان در مقطع راهنمایی بوده، به طوری که تعداد ۱۳۲ نفر (۳۴/۷ درصد) از پاسخگویان در این گروه قرار گرفته‌اند. سطح تحصیلی دیپلم و فوق دیپلم، ۱۱۵ نفر (۳۰/۳ درصد) از پاسخگویان را شامل شده است و تعداد ۲۸ نفر (۷/۴ درصد) از پاسخگویان دارای تحصیلات لیسانس و بالاتر از لیسانس بوده‌اند. از طرفی میانگین سابقه فعالیت در تعاونی ۸/۹۲ سال با انحراف معیار ۴/۴۴ بوده، همچنین حداقل سابقه فعالیت در تعاونی ۲ سال و حداکثر ۲۰ سال می‌باشد. علاوه بر این، ۹۱ نفر (۲۳/۹ درصد) از پاسخگویان سرگروه شرکت تعاونی بوده‌اند، در صورتی که ۲۸۹ نفر (۷۶/۱ درصد) از پاسخگویان از سرگروه‌های شرکت تعاونی نبوده‌اند. میانگین تعداد اعضای خانوار، ۴/۷۴ با انحراف معیار ۱/۴۲ بوده، همچنین کمترین اعضاء خانوار در میان پاسخگویان ۲ نفر و بیشترین تعداد اعضاء خانوار ۹ نفر می‌باشد.

توصیف سازه‌ها و مؤلفه‌های مورد بررسی

یافته‌های حاصل از تحلیل توصیفی موفقیت تعاونی‌های عشایری در **جدول (۳)** نشان داده شده است. همان-

گونه که ملاحظه می‌شود میانگین سازه اجتماعی - فرهنگی درون سازمانی ۴/۱۷ با انحراف معیار ۰/۵۲ بوده است که در وضعیت بالای متوسط ارزیابی گردید. این سازه در مؤلفه‌های انسجام اجتماعی، همبستگی اجتماعی، شبکه اجتماعی، هنجار اجتماعی، منزلت اجتماعی و مشارکت اجتماعی نیز مورد بررسی قرار گرفته است که همه آن‌ها با میانگین بالاتر از عدد ۳ در وضعیت بالای متوسط ارزیابی گردیدند. سازه اقتصادی درون سازمانی در مؤلفه‌های بازاریابی، رفاه عمومی، درآمد و سرمایه مورد بررسی قرار گرفتند که با میانگین بالاتر از عدد ۴ در وضعیت خوبی قرار دارند. به طور کلی میانگین سازه اقتصادی درون سازمانی ۴/۲۹ با انحراف معیار ۰/۵۴ بوده که در سطح بالای متوسط قرار دارد. همچنین سازه مدیریتی درون سازمانی نیز در ابعاد تخصص و مهارت، نظارت و کنترل، قوانین و مقررات و ارائه خدمات نوین و تکنولوژی با میانگین‌های بالاتر از عدد ۳ در وضعیت بالای متوسط ارزیابی گردیدند و در مجموع با میانگین و انحراف معیار ۳/۷۹ و ۰/۵۴ در سطح بالای متوسط ارزیابی گردید. از سوی دیگر، سازه آموزشی درون سازمانی با میانگین و انحراف معیار ۱/۷۲ و ۱/۰۱ بوده که در وضعیت کمتر از متوسط قرار دارد. سازه اجتماعی فرهنگی برون سازمانی در مؤلفه‌های انسجام اجتماعی، همبستگی اجتماعی، شبکه اجتماعی، منزلت اجتماعی و مشارکت اجتماعی مورد بررسی قرار گرفته‌اند که همه آن‌ها با میانگین‌های بالاتر از عدد ۳ در وضعیت بالای متوسط ارزیابی گردیدند و در مجموع با میانگین ۳/۹۷ و انحراف معیار ۰/۵۸ در وضعیت بالای متوسط ارزیابی گردید. سازه اقتصادی برون سازمانی در ابعاد تسهیلات و نقدینگی با میانگین‌های بالاتر از عدد ۳ در وضعیت بالای متوسط ارزیابی گردیدند و در مجموع با میانگین ۳/۷۷ و انحراف معیار ۰/۷۴ در سطح بالای متوسط قرار دارند. همچنین میانگین و انحراف معیار سازه سیاستگذاری برون سازمانی به ترتیب ۳/۸۶ و ۰/۵۶ بوده

جدول ۳. توصیف سازه‌ها و مؤلفه‌های مورد بررسی

انحراف معیار	میانگین رتبه- ای*	مؤلفه‌های مورد بررسی	سازه‌های مورد سنجش
۰/۵۷	۴/۰۸	انسجام اجتماعی	
۰/۴۷	۴/۱۵	اعتماد/همبستگی اجتماعی	
۰/۴۹	۴/۳۹	شبکه اجتماعی	
۰/۳۹	۳/۹۶	هنجار اجتماعی	اجتماعی فرهنگی درون سازمانی
۰/۵۵	۴/۳۴	منزلت اجتماعی	
۰/۶۵	۳/۹۲	مشارکت اجتماعی	
۰/۵۲	۴/۱۷	مجموع	
۰/۴۹	۴/۳۲	بازاریابی	
۰/۴۸	۴/۳۵	رفاه عمومی	اقتصادی درون سازمانی
۰/۶۴	۴/۱۸	درآمد	
۰/۵۵	۴/۳۹	سرمایه	
۰/۵۴	۴/۲۹	مجموع	
۰/۵۸	۳/۶۶	تخصص و مهارت	
۰/۴۵	۴/۱۱	نظارت و کنترل	
۰/۵۲	۳/۷۴	قوانین و مقررات	مدیریتی درون سازمانی
۰/۶۲	۳/۷۵	خدمات نوین و تکنولوژی	
۰/۵۴	۳/۷۹	مجموع	
۱/۰۱	۱/۷۲	آموزشی ترویجی	آموزشی درون سازمان
۰/۷۰	۳/۸۸	انسجام اجتماعی	
۰/۵۸	۴/۱۹	اعتماد/همبستگی اجتماعی	
۰/۵۷	۳/۸۶	شبکه اجتماعی	
۰/۴۵	۳/۹۴	منزلت اجتماعی	اجتماعی فرهنگی برون سازمانی
۰/۵۵	۴	مشارکت اجتماعی	
۰/۵۸	۳/۹۷	مجموع	
۰/۷۸	۳/۶۲	تسهیلات	
۰/۷۱	۳/۹۲	نقدینگی	اقتصادی برون سازمانی
۰/۷۴	۳/۷۷	مجموع	
۰/۵۶	۳/۸۶	سیاست‌گذاری	سیاست‌گذاری برون سازمانی
۰/۹۶	۳/۳۴	آموزشی ترویجی	آموزشی برون سازمانی
۰/۴۹	۳/۹۴	میان سازمانی	میان سازمانی
۰/۵۲	۴/۵۲	موفقیت تعاونی‌های عشایری	موفقیت تعاونی‌های عشایری

* دامنه میانگین از خیلی کم = ۱ تا خیلی زیاد = ۵ می‌باشد.

پژوهش مورد تأیید قرار می‌گیرد. بین سازه آموزشی درون سازمانی و موفقیت تعاونی‌های عشایری رابطه معنی‌داری برقرار نشده است و بر این اساس فرضیه چهارم پژوهش مورد تأیید قرار نمی‌گیرد. همبستگی بین سازه اجتماعی فرهنگی برون سازمانی و موفقیت تعاونی‌های عشایری مثبت و در سطح ۱ درصد معنی‌دار می‌باشد ($r = 0/302$ ، $p = 0/0001$) و با ۹۹ درصد اطمینان می‌توان عنوان کرد که هر چه سازه اجتماعی فرهنگی برون سازمانی بیشتر باشد، میزان موفقیت تعاونی‌های عشایری به‌طور معنی‌داری افزایش می‌یابد، بنابراین فرضیه پنجم پژوهش تأیید می‌گردد. همبستگی بین سازه اقتصادی برون سازمانی و موفقیت تعاونی‌های عشایری مثبت و در سطح ۱ درصد معنی‌دار می‌باشد ($r = 0/207$ ، $p = 0/0001$) و این نشان می‌دهد که هر چه سازه اقتصادی برون سازمانی بیشتر باشد، میزان موفقیت تعاونی‌های عشایری به‌طور معنی‌داری افزایش می‌یابد. بر این اساس فرضیه ششم پژوهش نیز تأیید می‌گردد. همبستگی بین سازه سیاست‌گذاری برون سازمانی و موفقیت تعاونی‌های عشایری مثبت و در سطح ۱ درصد معنی‌دار می‌باشد ($r = 0/219$ ، $p = 0/0001$)، بنابراین با اطمینان ۹۹ درصد می‌توان بیان کرد که رابطه مثبت و معنی‌داری بین سازه سیاست‌گذاری برون سازمانی و موفقیت تعاونی‌های عشایری در سطح پایین وجود دارد و فرضیه هفتم پژوهش مورد تأیید قرار می‌گیرد. همبستگی بین سازه آموزشی برون سازمانی و موفقیت تعاونی‌های عشایری مثبت و در سطح ۱ درصد معنی‌دار می‌باشد ($r = 0/217$ ، $p = 0/0001$)، به بیان دیگر می‌توان گفت که هر چه سازه آموزشی برون سازمانی بیشتر باشد، زمینه مساعدی برای موفقیت بیشتر تعاونی‌های عشایری فراهم می‌گردد. بر این اساس فرضیه هشتم پژوهش مورد تأیید قرار می‌گیرد. همچنین ضریب پیرسون و سطح معنی‌داری محاسبه شده برای سازه میان سازمانی ($r = 0/319$ ، $p = 0/0001$) نشان می‌دهد که بین سازه میان سازمانی

که در سطح بالای متوسط ارزیابی گردید. سازه آموزشی برون سازمانی نیز با میانگین و انحراف معیار $3/34$ و $0/96$ در سطح متوسط رو به پایین قرار دارد. افزون بر این، سازه میان سازمانی با میانگین و انحراف معیار $3/94$ و $0/49$ در سطح بالای متوسط ارزیابی گردید. در نهایت موفقیت تعاونی‌های عشایری با میانگین و انحراف معیار $4/52$ و $0/52$ در سطح بالای متوسط ارزیابی گردید.

بررسی رابطه بین متغیرهای مستقل پژوهش و موفقیت تعاونی‌های عشایری

به‌منظور بررسی رابطه بین سازه‌های مورد مطالعه و موفقیت تعاونی‌های عشایری، از آزمون همبستگی پیرسون استفاده شد. نتایج حاصل از آزمون همبستگی در جدول (۴) نشان داده شده است. همان‌طور که ملاحظه می‌شود، همبستگی میان سازه اجتماعی فرهنگی درون سازمانی با موفقیت تعاونی‌های عشایری در سطح خیلی بالا معنی‌دار است ($r = 0/705$ ، $p = 0/0001$). بنابراین، فرضیه اول پژوهش مورد تأیید قرار می‌گیرد. شایان ذکر است که برای توصیف میزان همبستگی بین سازه‌ها از الگوی (Davis, 1971) استفاده شده است که بر اساس این الگو، ضرایب همبستگی $0/09 - 0/10$ جزئی، $0/10 - 0/29$ ضرایب همبستگی متوسط، $0/29 - 0/49$ ضرایب همبستگی قوی، $0/49 - 0/70$ ضرایب همبستگی خیلی قوی و $0/70 - 0/99$ ضرایب همبستگی بسیار قوی می‌شوند. همبستگی بین سازه اقتصادی درون سازمانی با موفقیت تعاونی‌های عشایری مثبت و در سطح خیلی بالا معنی‌دار است ($r = 0/731$ ، $p = 0/0001$) و فرضیه دوم پژوهش مورد تأیید قرار می‌گیرد. همچنین، همبستگی بین سازه مدیریتی درون سازمانی و موفقیت تعاونی‌های عشایری مثبت و در سطح ۱ درصد معنی‌دار می‌باشد ($r = 0/532$ ، $p = 0/0001$)، بنابراین با اطمینان ۹۹ درصد می‌توان بیان کرد که بین سازه مدیریتی درون سازمانی با میزان موفقیت تعاونی‌های عشایری رابطه مثبت و معنی‌داری در سطح بالا وجود دارد و فرضیه سوم

می‌باشد ($r = 0/109$ ، $p = 0/034$) و با توجه به ضریب همبستگی آن، شدت همبستگی این دو متغیر در حد پایین ارزیابی گردید.

با میزان موفقیت تعاونی‌های عشایری رابطه مثبت و معنی‌داری در سطح ۱ درصد وجود دارد و در نهایت فرضیه نهم پژوهش نیز مورد تأیید قرار می‌گیرد.

بررسی پیش‌بینی‌پذیری میزان تغییرات موفقیت

جدول ۴. همبستگی سازه‌های مستقل پژوهش و موفقیت تعاونی‌های عشایری

متغیرهای مستقل مورد سنجش	ضریب همبستگی (r)	تعاونی‌های عشایری، بر اساس سطح معنی‌داری (p) توصیف همبستگی
اجتماعی فرهنگی درون سازمانی	۰/۷۰۵**	پژوهش ۰/۰۰۰
اقتصادی درون سازمانی	۰/۷۳۱**	خیلی بالا
مدیریتی درون سازمانی	۰/۵۲۳**	به‌منظور پیش‌بینی میزان تغییرات موفقیت تعاونی‌های عشایری
آموزشی درون سازمانی	۰/۰۳۵	عشایری/۴ بر اساس سازه‌های مستقل، از روش رگرسیون چندگانه/به روش گام به گام (Stepwise)، تحت‌سطح افزایش
اجتماعی فرهنگی برون سازمانی	۰/۳۰۲**	پایین
اقتصادی برون سازمانی	۰/۲۰۷**	SPSS ver24 بهره گرفته شد. نتایج نشان داد با توجه به
سیاستگذاری برون سازمانی	۰/۲۱۹**	معنی‌دار/بودن آزمون F، تحلیل رگرسیون مناسبتی بوده و
آموزشی برون سازمانی	۰/۲۱۷**	لذا موفقیت تعاونی‌های عشایری از طریق سازه‌های
میان سازمانی	۰/۳۱۹**	

** همبستگی در سطح ۱ درصد معنی‌دار می‌باشد ($p \leq 0/01$)

پژوهش قابل پیش‌بینی هستند. آزمون دوربین واتسون (Durbin Watson) نیز بیانگر این است که خطاها از یکدیگر مستقل هستند و می‌توان از آزمون رگرسیون استفاده نمود. لذا، بعد از وارد کردن گام به گام ۱۴ سازه مستقل پژوهش به معادله رگرسیون، سازه‌های اقتصادی درون سازمانی، اجتماعی فرهنگی درون سازمانی، آموزشی درون سازمانی، مدیریتی درون سازمانی، اقتصادی برون سازمانی، سیاستگذاری برون سازمانی، اجتماعی فرهنگی برون سازمانی در معادله باقی ماندند و در مجموع توانستند ۷۹/۱ درصد از واریانس متغیر وابسته یعنی موفقیت تعاونی‌های عشایری را تبیین نمایند. با توجه به جدول (۶)، گام‌های اصلی رگرسیون را می‌توان در ۷ گام اصلی، به شرح زیر خلاصه نمود.

بررسی رابطه بین متغیرهای جمعیت‌شناختی

پاسخگویان با موفقیت تعاونی‌های عشایری

به‌منظور بررسی رابطه بین متغیرهای جمعیت‌شناختی از جمله سن، سطح تحصیلات، میزان درآمد سالانه، تعداد اعضای خانواده و سابقه فعالیت در تعاونی با موفقیت تعاونی‌های عشایری از همبستگی پیرسون استفاده شده است.

گام اول: در این مرحله سازه اقتصادی درون سازمانی ($X1$)، به‌عنوان متغیر پیش‌بین a به معادله وارد شد. در این مرحله، با توجه به جدول (۶)، ضریب همبستگی چندگانه عدد ۰/۷۳۱ و ضریب تبیین عدد ۰/۵۳۵ را نشان می‌دهد. لذا، می‌توان استنباط نمود که سازه اقتصادی درون سازمانی به تنهایی ۵۳/۵ درصد از واریانس (تغییرات)

جدول ۵. همبستگی متغیرهای جمعیت‌شناختی با موفقیت تعاونی‌های عشایری

متغیر مستقل مورد سنجش	ضریب همبستگی (r)	سطح معنی‌داری (p)	توصیف همبستگی
سن	-۰/۰۰۵	۰/۹۲۷	-
سطح تحصیلات	-۰/۰۶۴	۰/۲۱۱	-
میزان درآمد سالانه	۰/۱۰۹*	۰/۰۳۴	پایین
تعداد اعضای خانواده	-۰/۰۳۴	۰/۵۱۱	-
سابقه فعالیت در تعاونی	۰/۰۱۸	۰/۷۱۹	-

** معنی‌داری در سطح ۱ درصد * معنی‌داری در سطح ۵ درصد

همان‌گونه که جدول (۵) نشان می‌دهد تنها متغیر میزان درآمد سالانه با موفقیت تعاونی‌های عشایری دارای رابطه مثبت و معنی‌داری در سطح ۵ درصد

اجتماعی درون سازمانی و اقتصادی درون سازمانی در مجموع ۷۷/۹ درصد از واریانس (تغییرات) موفقیت تعاونی‌های عشایری را تبیین می‌کنند.

گام ششم: در این گام، متغیر سیاستگذاری برون سازمانی (X6)، به‌عنوان متغیر پیش‌بین f به معادله اضافه شد. در این مرحله، با توجه به **جدول (۶)**، ضریب همبستگی چندگانه عدد ۰/۸۸۵ و ضریب تبیین عدد ۰/۷۸۴ را نشان می‌دهد. بنابراین، سازه‌های سیاستگذاری برون سازمانی، اقتصادی برون سازمانی، مدیریتی درون سازمانی، آموزشی درون سازمانی، اجتماعی درون سازمانی و اقتصادی درون سازمانی در مجموع ۷۸/۴ درصد از واریانس (تغییرات) موفقیت تعاونی‌های عشایری را تبیین می‌کنند.

گام هفتم: در این گام، سازه اجتماعی فرهنگی برون سازمانی به‌عنوان متغیر پیش‌بین g به معادله اضافه شد. در این مرحله، با توجه به **جدول (۶)**، ضریب همبستگی چندگانه عدد ۰/۸۸۹ و ضریب تبیین عدد ۰/۷۹۱ را نشان می‌دهد. بنابراین، سازه‌های اجتماعی فرهنگی برون سازمانی، سیاستگذاری برون سازمانی، اقتصادی برون سازمانی، مدیریتی درون سازمانی، آموزشی درون سازمانی، اجتماعی درون سازمانی و اقتصادی درون سازمانی در مجموع ۷۹/۱ درصد از واریانس (تغییرات) موفقیت تعاونی‌های عشایری را تبیین می‌کنند. بنابراین، پیش‌بین g با هفت متغیر ذکر شده، به‌عنوان مدل نهایی رگرسیون شناخته می‌شود.

جدول (۷)، بیانگر ضرایب متغیرها در معادله رگرسیون نهایی می‌باشد. در این جدول هر چه مقدار β و آماره t بزرگتر و سطح معنی‌داری کوچکتر باشد به این معنی است که متغیرهای مستقل تأثیر شدیدتری بر متغیر وابسته دارد.

متغیر وابسته یعنی موفقیت تعاونی‌های عشایری را تبیین می‌کند.

گام دوم: در گام دوم، سازه اجتماعی فرهنگی درون سازمانی (X2)، به‌عنوان متغیر پیش‌بین b به معادله اضافه شد. در این مرحله، با توجه به **جدول (۶)**، ضریب همبستگی چندگانه عدد ۰/۸۰۸ و ضریب تبیین عدد ۰/۶۵۳ را نشان می‌دهد. بنابراین، می‌توان اذعان نمود که سازه اجتماعی فرهنگی درون سازمانی و سازه اقتصادی درون سازمانی در مجموع ۶۵/۳ درصد از واریانس (تغییرات) متغیر وابسته یعنی موفقیت تعاونی‌های عشایری را تبیین می‌کنند.

گام سوم: در این گام، سازه آموزشی درون سازمانی (X3)، به‌عنوان متغیر پیش‌بین c به معادله اضافه شد. در این مرحله، با توجه به **جدول (۶)**، ضریب همبستگی چندگانه عدد ۰/۸۶۳ و ضریب تبیین عدد ۰/۷۴۴ را نشان می‌دهد. بنابراین، می‌توان گفت، سازه‌های آموزشی درون سازمانی، اجتماعی درون سازمانی و اقتصادی درون سازمانی در مجموع ۷۴/۴ درصد از واریانس (تغییرات) موفقیت تعاونی‌های عشایری را تبیین می‌کنند.

گام چهارم: در این گام، سازه درون سازمانی (X4)، به‌عنوان متغیر پیش‌بین d به معادله اضافه شد. با توجه به **جدول (۶)**، ضریب همبستگی چندگانه عدد ۰/۸۷۴ و ضریب تبیین عدد ۰/۷۶۴ را نشان می‌دهد. بنابراین، می‌توان گفت، چهار سازه مدیریتی درون سازمانی، آموزشی درون سازمانی، اجتماعی درون سازمانی و اقتصادی درون سازمانی در مجموع ۷۶/۴ درصد از واریانس (تغییرات) موفقیت تعاونی‌های عشایری را تبیین می‌کند.

گام پنجم: در این گام، سازه اقتصادی برون سازمانی (X5)، به‌عنوان متغیر پیش‌بین e به معادله اضافه شد. در این مرحله، با توجه به **جدول (۶)**، ضریب همبستگی چندگانه عدد ۰/۸۸۳ و ضریب تبیین عدد ۰/۷۷۹ را نشان می‌دهد. بنابراین، سازه‌های اقتصادی برون سازمانی، مدیریتی درون سازمانی، آموزشی درون سازمانی،

جدول ۶. خلاصه مدل رگرسیون پیش‌بینی موفقیت تعاونی‌های عشایری و جدول آنوا

مدل	ضریب همبستگی چندگانه (R)	ضریب تبیین (R Square)	ضریب تبیین تعدیل شده (Adjusted R Square)	تغییرات F	سطح معنی‌داری	دوربین-واتسون (Durbin Watson)
۱	۰/۷۳۱	۰/۵۳۵	۰/۵۳۴	۴۳۳/۷۳۴ **	۰/۰۰۰	
۲	۰/۸۰۸	۰/۶۵۳	۰/۶۵۱	۳۵۴/۱۹۳ **	۰/۰۰۰	
۳	۰/۸۶۳	۰/۷۴۴	۰/۷۴۲	۳۶۳/۸۶۳ **	۰/۰۰۰	
۴	۰/۸۷۴	۰/۷۶۴	۰/۷۶۱	۳۰۲/۵۷۳ **	۰/۰۰۰	۳/۳۲
۵	۰/۸۸۳	۰/۷۷۹	۰/۷۷۶	۲۶۳/۳۲۰ **	۰/۰۰۰	
۶	۰/۸۸۵	۰/۷۸۴	۰/۷۸۱	۲۲۵/۱۰۲ **	۰/۰۰۰	
۷	۰/۸۸۹	۰/۷۹۱	۰/۷۸۷	۲۰۰/۴۸۰ **	۰/۰۰۰	

نهایت، برای سازه اجتماعی برون سازمانی ۰/۱۴۵ و ۳/۴۸۹ برآورد شده است که درمورد تمامی متغیرها، معنی‌داری دارای دارای سطح مطلوبی می‌باشد. به عبارت دیگر، می‌توان بیان نمود که هر پنج متغیر مستقل، تأثیر معنی‌داری بر میزان موفقیت تعاونی‌های عشایری دارند.

در این جدول نیز میزان β و t برای سازه اقتصادی درون سازمانی ۰/۴۵۹ و ۱۴/۱۳۰، برای سازه اجتماعی درون سازمانی ۰/۳۵۰ و ۸/۴۳۱، برای سازه آموزشی درون سازمانی ۰/۲۴۵ و ۶/۶۳۱، برای سازه مدیریتی درون سازمانی ۰/۲۹۰ و ۷/۸۴۶، برای سازه اقتصادی برون سازمانی ۰/۱۸۴ و ۴/۹۱۸، برای سازه سیاستگذاری برون سازمانی ۰/۱۶۴ و ۴/۳۷۲ و در

جدول ۷. تبیین موفقیت تعاونی‌های عشایری از طریق سازه‌های پژوهش

سازه‌های مستقل	ضریب استاندارد نشده	ضریب استاندارد شده	آماره t	سطح معنی‌داری
	خطای معیار (Std.Error)	بتا (B)		
عدد ثابت	۰/۲۲۸		-۱۳/۴۴۴ **	۰/۰۰۰
اقتصادی درون سازمانی	۰/۰۳۷	۰/۴۵۹	۱۴/۱۳۰ **	۰/۰۰۰
اجتماعی فرهنگی درون سازمانی	۰/۰۷۶	۰/۳۵۰	۸/۴۳۱ **	۰/۰۰۰
آموزشی درون سازمانی	۰/۰۱۵	۰/۲۴۵	۶/۶۳۱ **	۰/۰۰۰
مدیریتی درون سازمانی	۰/۰۶۴	۰/۲۹۰	۷/۸۴۶ **	۰/۰۰۰
اقتصادی برون سازمانی	۰/۰۳۱	۰/۱۸۴	۴/۹۱۸ **	۰/۰۰۰
سیاستگذاری برون سازمانی	۰/۰۳۴	-۰/۱۶۴	-۴/۳۷۲ **	۰/۰۰۰
اجتماعی فرهنگی برون سازمانی	۰/۰۴۵	۰/۱۴۵	۳/۴۸۹ **	۰/۰۰۱

** معنی‌داری در سطح ۱ درصد

متغیر وابسته: موفقیت تعاونی‌های عشایری

مشارکت اقتصادی بیشتر، تمایل به سرمایه‌گذاری بلندمدت و کمک به بازاریابی مناسب محصولات می‌گردد و در نهایت بر موفقیت تعاونی اثرگذار خواهد بود. از طرفی مؤلفه‌های سازه اجتماعی فرهنگی از جمله اعتماد، مشارکت و همبستگی اجتماعی در سازه آگاهی اجتماعی شرط لازم موفقیت و فعالیت تعاونی‌های عشایری است. این نتیجه با برخی پژوهش‌های پیشین نظیر قلی‌فر و بنی‌اسدی (Gholifar & Baniasadi, 2013)، حیدری و همکاران (Heydari et al., 2015)، عبداللهی و نوری‌پور (Abdollahi & Nooripoor, 2017)، کلانتری و همکاران (Kalantari et al., 2022)، شهرکی و همکاران (Shahraki et al., 2011) و ونگ (Wang, 2013) مطابقت و همخوانی دارد. همچنین، با توجه به رابطه مثبت و معنی‌دار بین سازه اقتصادی درون سازمانی و موفقیت تعاونی‌های عشایری در سطح خیلی بالا، می‌توان اذعان داشت که تهیه و تأمین نهاده‌های دامی مورد نیاز عشایر توسط تعاونی، توجه تعاونی به بهبود تولیدات دامی عشایر، بهره‌مندی از سود مناسب با عضویت در تعاونی و توجه به بازاریابی محصولات در راستای اهداف تعاونی به‌عنوان عوامل اقتصادی درون سازمانی نقش بسیار مهمی در فعالیت اقتصادی تعاونی و در نتیجه موفقیت آن دارد. علاوه بر این هر قدر تعاونی‌ها از دارایی‌های منقول و غیرمنقول (ساختمان و تأسیسات و انبارهای چندمنظوره) برخوردار باشند، به اقتضاء امکانات خود از مزایای بیشتری منتفع خواهند شد و به همان نسبت بر میزان موفقیت تعاونی‌ها تأثیر مثبت خواهد داشت. عبداللهی و نوری‌پور (Abdollahi & Nooripoor, 2017)، کردعلی و نوری‌پور (Abdollahi & Nooripoor, 2017)، الفتی و همکاران (Kordalivand et al., 2017)، کلانتری و همکاران (Kalantari et al., 2020)، زیانگویوگو (xiangyuGuo, 2010) نیز در پژوهش‌های خود به نتیجه مشابهی دست یافتند. از سوی دیگر، بین سازه مدیریتی درون سازمانی و موفقیت تعاونی‌های عشایری، رابطه مثبت و معنی‌داری در سطح ۱ درصد برقرار گردید.

بررسی ضرایب رگرسیون استاندارد شده نشان می‌دهد که سازه اقتصادی درون سازمانی ($\beta = 0/459$) نسبت به سایر سازه‌های مورد بررسی سهم و نقش بیشتری در میزان موفقیت تعاونی‌های عشایری دارد. مقادیر مثبت بتا نشان می‌دهد که با افزایش میزان سازه‌های اقتصادی، اجتماعی فرهنگی، آموزشی و مدیریتی درون سازمانی و همچنین سازه‌های اقتصادی و اجتماعی فرهنگی برون سازمانی احتمال موفقیت تعاونی‌های عشایری افزایش خواهد یافت. این در حالی است که سازه سیاستگذاری برون سازمانی دارای تأثیر معکوس و معنی‌داری بوده است. لازم بذکر است که تأثیر منفی سازه سیاستگذاری برون سازمانی در موفقیت تعاونی‌های عشایری نشان از عدم استقلال کامل تعاونی‌های عشایری و افزایش تصدی‌گری دولت در امور تعاونی‌ها و عدم واگذاری امور به خود عشایر و همچنین عدم توجه به نظام تعاون در کشور بوده و بنابراین کاهش تصدی‌گری دولت در امور تعاونی‌ها نقش جدی‌تر و پر رنگ‌تری در عرصه موفقیت تعاونی‌های عشایری خواهد داشت.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف بررسی سازه‌های مؤثر بر موفقیت تعاونی‌های عشایری استان فارس انجام شد. نتایج این مطالعه نشان داد که موفقیت تعاونی‌های عشایری استان فارس بالاتر از حد متوسط بوده است. بررسی ضرایب همبستگی نشان داد که بین موفقیت تعاونی‌های عشایری و سازه اجتماعی - فرهنگی درون سازمانی رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد ($r = 0/705$ ، $p = 0/0001$). می‌توان عنوان کرد که با تقویت ویژگی‌های اجتماعی فرهنگی، میزان موفقیت تعاونی‌های عشایری نیز افزایش می‌یابد. ارتقای ویژگی‌های اجتماعی فرهنگی در تعاونی‌ها سبب ارتقاء توانایی‌ها و مهارت‌های انعطاف‌پذیری، ریسک‌پذیری، افزایش علاقه و انگیزه به کار تولیدی و در نتیجه، افزایش تمایل اعضاء نسبت به

های عشایری در ابعاد اجتماعی فرهنگی، اقتصادی، سیاستگذاری و آموزشی مورد ارزیابی قرار گرفته است. بررسی ضرایب همبستگی عوامل برون سازمانی نشان داد که رابطه سازه اجتماعی فرهنگی برون سازمانی با موفقیت تعاونی‌های عشایری مثبت و در سطح ۱ درصد معنی‌دار بود. به عبارتی هر چه ویژگی‌های اجتماعی فرهنگی در جامعه عشایری بیشتر باشد، موفقیت تعاونی‌های عشایری افزایش خواهد یافت و می‌توان بیان کرد که عواملی از قبیل حمایت عموم عشایر از تعاونی‌ها، تمایل عشایر به عضویت در شرکت‌های تعاونی، همکاری و مشارکت عشایر در انجام کارهای بنکو، مشارکت و انسجام اجتماعی اعضاء و عشایر غیر عضو، ارتباط رهبران محلی و ریش سفیدان با تعاونی و اعتماد جامعه عشایری به تعاونی، نقش مهمی در موفقیت تعاونی‌های عشایری داشته و توجه به آن لازم و ضروری است. این بخش از یافته با مطالعه عبداللهی و نوری‌پور (Abdollahi & Nooripoor, 2017) و الفتی و همکاران (Olfati et al., 2020) و کلانتری و همکاران (Kalantari et al., 2022) مطابقت و همخوانی دارد. همچنین با توجه به وجود رابطه مثبت و معنی‌دار بین سازه اقتصادی برون سازمانی با موفقیت تعاونی‌های عشایری در سطح ۱ درصد می‌توان عنوان کرد که هر چه میزان سازه اقتصادی برون سازمانی بیشتر باشد، موفقیت تعاونی‌های عشایری نیز بیشتر خواهد شد. این بخش از یافته با پژوهش‌های عبداللهی و نوری‌پور (Abdollahi & Nooripoor, 2017) کردعلی وند و همکاران (Kordalivand et al., 2017) الفتی و همکاران (Olfati et al., 2020) کارلبرگ و همکاران (Carlberg et al., 2006) زیانگویوگو (xiangyuguGuo, 2010) و ونگ (Wang, 2013) مبنی بر اثر سازه اقتصادی برون سازمانی بر موفقیت تعاونی‌ها مطابقت و همخوانی دارد. به عبارتی کمک‌های بلاعوض دولتی، تأمین بخش زیادی از سرمایه اولیه توسط دولت و خرید و فروش محصولات به صورت تضمینی و توافقی توسط دولت می‌تواند نقش بسیار

بنابراین هر چه مهارت‌های مدیریتی درون تعاونی‌ها بیشتر باشد، موفقیت تعاونی‌های عشایری به‌طور معنی‌داری افزایش خواهد یافت. این یافته با پژوهش‌های نژاد ایرانی و همکاران (Nejhadirani et al., 2011)، قلی‌فر و بنی‌اسدی (Gholifar & Baniasadi, 2013)، حیدری و همکاران (Heydari et al., 2015)، الفتی و همکاران (Olfati et al., 2020)، آتمیس و همکاران (Atmiş et al., 2009)، زیانگویوگو (xiangyuguGuo, 2010) و ونگ (Wang, 2013) مطابقت و همخوانی دارد که در میان عوامل تولید در بخش تعاونی‌ها، مدیریت را از جمله عوامل مهم قلمداد نموده‌اند. بنابراین مدیریت به‌عنوان عامل فیزیکی پنهان و غیرفیزیکی تولید، نقش مستقیم و بسزایی در میزان تولید، افزایش عملکرد، کارایی و استفاده بهینه از منابع کمیاب ایفا می‌کند. در میان عوامل درون سازمانی، بین سازه آموزشی و موفقیت تعاونی‌های عشایری رابطه مثبت و معنی‌داری برقرار نشد، در حالی که بسیاری از پژوهش‌ها رابطه مستقیم برنامه‌های آموزشی درون سازمانی را به عنوان عاملی تأثیرگذار بر میزان موفقیت تعاونی‌های عشایری نشان داده‌اند. می‌توان عنوان کرد که هدف آموزش و ترویج در تعاونی‌ها، افزایش سطح آگاهی‌های فنی اعضاء به‌منظور رسیدن به توسعه و سازندگی مطلوب است. در این راستا، آموزش و ترویج تلاش می‌کند تا زمینه‌های ایجاد درک و آگاهی‌های صحیح از قوانین حاکم بر تعاونی‌ها را فراهم نماید تا اعضاء بتوانند با استفاده درست و بهینه از مزایای تعاونی‌ها برخوردار شوند. اما، در تعاونی‌های عشایری ناکافی بودن تعداد پرسنل ترویجی با مهارت بالا و تحصیلات عالی موجب شده تا فرایند آموزشی ترویجی از کارایی و اثربخشی لازم برخوردار نباشد. این یافته با مطالعه عبداللهی و نوری‌پور (Abdollahi & Nooripoor, 2017) مطابقت و همخوانی دارد و با مطالعه حیدری و همکاران (Heydari et al., 2015) مطابقت و همخوانی ندارد. در مقابل عوامل درون سازمانی، عوامل برون سازمانی در موفقیت تعاونی

میزان موفقیت تعاونی‌ها نقش بسزایی دارد. ارتباط تعاونی‌ها با یکدیگر موجب شده است تعاونی‌هایی که به لحاظ اهداف اقتصادی، اجتماعی، آموزشی و غیره موفق بوده‌اند، بخش اعظمی از دانش، بینش، مهارت و توانایی‌های خود را به سایر تعاونی‌ها انتقال دهند. آتمیس و همکاران (Atmiş et al., 2009) نیز در پژوهش خود به نتیجه مشابهی دست یافتند. در نهایت رابطه مثبت و معنی‌داری بین میزان درآمد سالانه اعضا با موفقیت تعاونی‌های عشایری در سطح ۱ درصد برقرار گردید. هرچند که این ارتباط بر اساس قراردادهای دیویس ضعیف ارزیابی شد اما در پژوهش‌های مختلف نشان داده شده است که هر قدر اعضا تعاونی‌ها از وضعیت اقتصادی بهتری برخوردار باشند، تفاوت معنی‌داری بین میزان درآمد اعضا تعاونی‌ها و غیر اعضا وجود دارد. این دو متغیر در یک ارتباط مستقیم از یکدیگر تأثیرپذیر هستند. حیدری و همکاران (Heydari et al., 2015) این یافته پژوهش را تأیید می‌نمایند. نتایج رگرسیون چندگانه به روش گام به گام نشان داد که سازه‌های اقتصادی، اجتماعی فرهنگی، آموزشی و مدیریتی درون سازمانی و همچنین اقتصادی، سیاست‌گذاری و اجتماعی - فرهنگی برون سازمانی در مجموع ۷۹/۱ درصد از تغییرات متغیر وابسته یعنی موفقیت تعاونی‌های عشایری را تبیین می‌کنند که با یافته‌های عزیزپورفرد و همکاران (Aziz Pour Fard et al., 2015)، کلانتری و همکاران (Kalantari et al., 2022)، آتمیس و همکاران (Atmiş et al., 2009) و آل هامولی و همکاران (Al-Hamouli et al., 2021) مطابقت و همخوانی دارد.

براساس نتایج حاصله در این پژوهش پیشنهادهای زیر ارائه می‌شود:

- با توجه به اینکه از بین سازه‌های مورد مطالعه، سازه آموزشی درون سازمانی در وضعیت نامناسبی قرار دارد، پیشنهاد می‌شود که کارشناسان تعاون عشایری، جلسات و کارگاه‌های توانمندسازی در رابطه با اصول و اهداف تعاونی و وظایف اعضا و هیأت مدیره برگزار کنند

مهمی در فعالیت اقتصادی تعاونی و در نتیجه موفقیت آن داشته باشد. از سوی دیگر، رابطه مثبت و معنی‌داری بین سازه سیاست‌گذاری برون سازمانی و موفقیت تعاونی‌های عشایری در سطح ۱ درصد برقرار گردید. بنابراین عوامل سیاست‌گذاری از قبیل نظارت و بازدید از تعاونی توسط متخصصان اداره امور عشایر و اداره تعاون، توجه به نظام تعاون در کشور، کاهش تصدی‌گری دولت در امور تعاونی و سپردن امور به خود عشایر نیز در موفقیت تعاونی‌های عشایر تأثیرگذار می‌باشد. در پژوهش زیانگویوگو (xiangyuGuo, 2010) نیز به سازه سیاست‌گذاری‌های برون سازمانی به‌عنوان عاملی مؤثر در موفقیت تعاونی‌ها اشاره شده است. افزون بر این، رابطه مثبت و معنی‌داری بین سازه آموزشی برون سازمانی با موفقیت تعاونی‌های عشایری در سطح ۱ درصد برقرار گردید. این یافته با نتایج مطالعه قلی‌فر و بنی‌اسدی (Gholifar & Baniasadi, 2013) و عبداللهی و نوری‌پور (Abdollahi & Nooripoor, 2017) مطابقت و همخوانی دارد. از آنجایی که آموزش‌های برون سازمانی توسط افراد صاحب‌نظر و به‌صورت تخصصی‌تر صورت گرفته و همچنین به دلیل توجه بیشتر عشایر زاده‌ها، در نزد جامعه عشایر از اهمیت بیشتری برخوردار بوده و نتیجه بهتری نیز داشته است. با توجه به رابطه مثبت و معنی‌دار بین سازه میان سازمانی با موفقیت تعاونی‌های عشایری در سطح ۱ درصد می‌توان بیان کرد که با تقویت عوامل میان سازمانی، موفقیت تعاونی‌های عشایری افزایش خواهد یافت. بنابراین با همکاری اداره غله، شرکت پشتیبانی دام و نهادهای غیردولتی با تعاونی‌های عشایری، حمایت، هماهنگی و وحدت رویه بین دستگاه‌های دولتی مرتبط با تعاونی (جهاد کشاورزی، منابع طبیعی، دامپزشکی و محیط‌زیست) و همکاری بین تعاونی‌های عشایری از هر نظر، زمینه مساعدی برای موفقیت بیشتر تعاونی‌های عشایری فراهم می‌گردد. بدین جهت که تعاونی‌ها با همیاری یکدیگر مجموعه اقداماتی را برای رسیدن به اهداف مشترک انجام می‌دهند که در

سازمان تعاون برای حل مشکلات تعاونی‌های عشایری پیشنهاد می‌شود.

- با توجه به برقراری رابطه مثبت و معنی‌دار بین سازه مدیریتی درون سازمانی و موفقیت تعاونی‌های عشایری بهتر است مدیران مسلط‌تر و باتجربه‌تر در حوزه فعالیت شرکت‌های تعاونی عشایری به کار گرفته شوند تا این شرکت‌ها به اهداف خود برسند و تولید و عملکرد بالاتری داشته باشند. همچنین برای اینکه دانش تخصصی، نقش بیشتری در عملکرد پیدا کند، باید به جنبه‌های کاربردی (و نه فقط نتایج حاصل از نظریه) بیشتر تکیه کرد. در این راستا، ضمن تقویت دانش تخصصی مدیران این شرکت‌ها، باید شرایط هماهنگی بین دانش تخصصی آن‌ها و حوزه فعالیت تعاونی‌ها فراهم شود.

- در نهایت، با در نظر گرفتن مؤلفه‌های برون سازمانی در موفقیت تعاونی‌ها که در پژوهش حاضر مورد توجه قرار گرفت و بیشتر مربوط به جنبه‌های اقتصادی، اجتماعی و سیاسی حوزه کار می‌باشد، می‌توان اذعان داشت که نتایج این پژوهش می‌تواند برای وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، مراکز کارآفرینی و سازمان‌های مردم‌نهادی که در زمینه اشتغال فعالیت دارند اثرگذار باشد. بدین جهت با در نظر گرفتن مسائل و مشکلات رفتاری، سازمانی و ساختاری تولید و اقدام در رفع این نواقص می‌توانند بسترهای مناسب به‌منظور تحقق رشد و پیشرفت تعاونی‌ها را فراهم نمایند.

مهم‌ترین محدودیت‌های این پژوهش پراکندگی جمعیت عشایری در عرصه گسترده‌ای از فضای جغرافیایی، صعب‌العبور بودن برخی از مناطق عشایری، رغبت نداشتن، تمایل اندک و نیز سطح سواد پایین برخی از عشایر در تکمیل پرسشنامه‌ها بود. علاوه بر این در این مطالعه، به‌طور غالب موفقیت تعاونی‌های عشایری با توجه به عوامل درون، میان و برون سازمانی و بدون آسیب‌شناسی این تعاونی‌ها مدنظر قرار گرفته است، به نظر می‌رسد جهت برنامه‌ریزی استراتژیک در تعاونی‌های

تا از این طریق بتوانند آگاهی اعضاء از اصول، اهداف تعاونی و وظایفی که از خود اعضاء انتظار می‌رود را ارتقاء دهند و به نوعی اعضاء از آموزش‌های لازم برخوردار شوند. زیرا، آموزش‌های مستمر یکی از ارکان اساسی و جدانشدنی تعاونی‌ها محسوب می‌شود. همچنین، می‌توان با برگزاری دوره‌های آموزشی نظیر سرمایه‌گذاری و بازاریابی محصولات، مشکلات بازاریابی و مدیریت آن را حل نمود.

- با توجه به اینکه سازه اقتصادی درون سازمانی در گام اول رگرسیون موفقیت تعاونی‌های عشایری وارد شد، تقویت بنیه مالی تعاونی‌ها به طرق مختلف از جمله اعطای تسهیلات بانکی مناسب و با دسترسی آسان، بهره‌مندی از حمایت‌های اعتباری دولت در کوتاه‌مدت، کمک اتحادیه تعاونی‌های عشایری به پیشرفت امور تعاونی از طریق کمک‌های مالی و تخصصی و خرید حمایتی دام عشایر توسط اتحادیه تعاونی‌های عشایری پیشنهاد می‌شود.

- با توجه به نقش برجسته سازه اجتماعی درون سازمانی در موفقیت تعاونی‌های عشایری، پیشنهاد می‌شود با برگزاری جلسات عمومی اعضاء و هیأت مدیره تعاونی، برنامه دقیق، جامع، اصولی و واقع‌بینانه بر اساس مشکلات و نیازهای تعاونی در قالب برنامه کوتاه‌مدت و بلندمدت تدوین گردد تا از این طریق فعالیت‌های تعاونی نظامند شود و مشارکت اعضاء افزایش یافته و اعتماد آن‌ها نسبت به هیأت مدیره و خود تعاونی ارتقاء یابد.

- از آنجاکه بین عوامل میان سازمانی و موفقیت تعاونی‌های عشایری ارتباط مثبت و معنی‌داری برقرار گردید، برقراری ارتباط با تعاونی‌های دیگر از راه برگزاری جلساتی برای معرفی تعاونی‌های برتر در زمینه تولید، بازاریابی، عملکرد، سودآوری بالا، کاهش ضایعات و غیره و همچنین انتقال تجربیات آن‌ها به سایر تعاونی‌ها و همکاری سازمان‌های ذیربط مانند جهاد کشاورزی و

مشارکت نویسندگان

مدینه خسروجردی: (مفهوم پردازی، روش‌شناسی، بررسی اطلاعات و پایش، بازبینی و ویرایش)
مهدی نوری پور: (روش‌شناسی، بررسی اطلاعات و پایش، بازبینی و ویرایش، نظارت و سرپرستی)
سعید صالحی: (بررسی اطلاعات و پایش، بازبینی و ویرایش)

قدردانی و تشکر

این مقاله تحت حمایت هیچ سازمان و ارگانی قرار نگرفته است.

عشایری نیاز به آسیب‌شناسی، شناسایی نقاط ضعف و بازدارنده‌های فعالیت این تعاونی‌ها می‌باشد. بدین ترتیب مطالعات آتی می‌توانند آسیب‌شناسی تعاونی‌های عشایری در سطح خرد، میانی و کلان را در راستای تدوین راهبردهای موفقیت تعاونی‌های عشایری مورد توجه قرار دهند. همچنین به محققان آتی پیشنهاد می‌شود که موضوع پژوهش حاضر را در دیگر استان‌های کشور مورد بررسی قرار دهند تا بتوان استان‌های کشور را از این حیث مورد مقایسه کلی قرار داد تا اگر استانی در این زمینه سرآمد و موفق‌تر بود را به‌عنوان الگوی به‌خصوص در زمینه موفقیت تعاونی‌های عشایری در نظر گرفت.

References

- Abdollahi, K., & Nooripoor, M. (2017). Effective internal and external organizational factors in the activity of agricultural cooperatives in Boyer Ahmed city. *Space Economy and Rural Development*, 19(6), 43-60. <https://doi.org/http://serd.khu.ac.ir/article-2724-1-fa.html>. (In Persian).
- Al-Hamouli, M. M., Yassen, H. S., & Mohamed, F. A. (2021). Factor analysis of factors affecting the success of the performance of board members of rural, manufacturing, and agricultural cooperatives (Idmo city). *Agricultural marketing and commercialization Journal*, 5(1), 138-152. <https://doi.org/https://doi.org/20.1001.1.2676640.2021.5.1.11.5>
- Ansari-Renani, H. R. (2016). An investigation of organic sheep and goat production by nomad pastoralists in southern Iran. *Pastoralism*, 6(1), 1-9. <https://doi.org/10.1186/s13570-016-0056-y>
- Arayesh, M. B. (2019). Identifying and Analyzing the Challenges of Nomadic Cooperative Companies in Ilam Province Based on Thematic Analysis. *Co-operation and Agriculture*, 8(30), 125-165. <https://doi.org/https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?id=525814>. (In Persian).
- Atmiş, E., Günşen, H. B., Lise, B. B., & Lise, W. (2009). Factors affecting forest cooperative's participation in forestry in Turkey. *Forest policy and economics*, 11(2), 102-108. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.forpol.2008.10.002>
- Aziz Pour Fard, F., Ghobadi Ali Abadi, S., & Sedighi, H. (2015). Factors Affecting on Success of Dairy Farmer's Cooperatives in Kouhdasht Township. *Co-operation and Agriculture*, 4(15), 1-15. <https://doi.org/https://doi.org/https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?id=471886>. (In Persian).
- Balali, H., Movahedi, R., & Nazari-Kameroudi, J. (2017). Assessment the Factors Affecting the Performance of Rural Cooperatives in Savadkoo County, Mazandaran Province, Iran. *Journal of Rural Research*, 8(4), 577-590. <https://doi.org/10.22059/JRUR.2017.223877.1037>. (In Persian).
- Barati, A., Kalantari, K., Nazari, M., & Asadi, A. (2018). A hybrid method (ANP-SWOT) to formulate and choose strategic alternatives for development of rural cooperatives in Iran. *Journal of Agricultural Science and Technology*, 4(19), 757-769. <https://doi.org/20.1001.1.16807073.2017.19.4.14.5>
- Baseri, B., Sadeghi, H., & Khaksar, G. (2010). Performance of producer cooperatives in Iran's agriculture sector. *The Economic Research*, 10(3), 1-24. <http://ecor.modares.ac.ir/article-18-10405-fa.html>. (In Persian).
- Carlberg, J. G., Ward, C. E., & Holcomb, R. B. (2006). Success factors for new generation cooperatives. *International Food and Agribusiness Management Review*, 9(1030-2016-82395), 33-52. <https://doi.org/https://doi.org/10.22004/ag.econ.8208>

- Davis, J. A. (1971). *Elementary survey analysis*. Englewood Cliffs, N. J.: Prentice-Hall.
- Gholifar, E., & Baniasadi, M. (2013). Factors affecting the success of rural cooperatives in Zanjan province from managers perspective: application of AHP method. *Iranian Agricultural Extension and Education Journal*, 8(2), 77-91. <https://doi.org/20.1001.1.20081758.1391.8.2.6.1>. (In Persian).
- Heydari, F., NaderiMahdei, K., Yaeghoubi Farani, A., & Heydari, A. (2015). Identifying successful indicators for agricultural cooperatives. *Co-operation and Agriculture*, 4(14), 39-60. <https://doi.org/https://doi.org/https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?id=471857>. (In Persian).
- Jamshidi, A., Seidai, S., Jamshidi, M., & Jamini, D. (2014). Investigate the effect of women's employment nomads areas, in the handicrafts on their household economy (case study: Cherdavoul township). *Quarterly Journal of Regional Planning*, 12(3), 109-128. <https://doi.org/https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?id=213935>. (In Persian).
- Kalantari, K., Asadi, A., Adeli, M., & Mohammadi, M. (2022). Investigating the factors promoting and inhibiting the success of agricultural cooperatives in Savojbolagh city, Alborz province. *Co-operation and Agriculture*, 11(41). <https://doi.org/10.22034/AJCOOP.2022.320016.1756>. (In Persian).
- Karakas, C. (2019). Cooperatives: Characteristics, activities, status, challenges. <https://doi.org/20.500.12592/ngvxt2>
- Kordalivand, S., Ghanian, M., & Yazdan Panah, M. (2017). The application of analytic hierarchy process in prioritized success factors of rural cooperatives Lorestan Province. *Co-operation and Agriculture*, 6(21), 67-85. <https://doi.org/https://doi.org/https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?id=471956>. (In Persian).
- Nejhadirani, F., Alavi Matin, Y., & Firouzi, K. (2011). Investigating the Relationship between Intra-Organizational Factors and the Success Rate of Urmia City Credit Cooperatives. *Co-operation and Agriculture*, 22(5), 145-161. http://ajcoop.mcls.gov.ir/article_8871.html. (In Persian).
- Olfati, J., Rangriz, H., Ahmadi, K., & Rezaei, B. (2020). Studying and identifying the effective factors on the success of productive Cooperatives companies in Kermanshah province. *Co-operation and Agriculture*, 9(34), 119-146. <https://doi.org/https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?id=553797>. (In Persian).
- Organization of Nomadic Affairs. (2022). <https://ashayer.ir/index.aspx?pageid=645>, Tehran, Iran. (In Persian).
- Pakrah, M., Poorhashemi, A., & Parvin, M.-R. (2020). Investigation and determination of the best strategy for sustainable development of nomadic areas of Iran based on the rights of local societies. *EurAsian Journal of BioSciences*, 14, 955-966. <https://doi.org/10.2139/ssrn.3588392>
- Samian, M., Saadi, H., Asadi, M., Mirzaei, K., Ansari, E., Ahmadihagh, E., & Soleymani, A. (2017). The role of fishing cooperatives on social – Economic and cultural development of rural areas of Bord Khun city of Bushehr, Iran. *Journal of the Saudi Society of Agricultural Sciences*, 16(2), 178-183. <https://doi.org/10.1016/j.jssas.2015.06.001>
- Shahraki, M. R., Sarvestani, A. A., & Barani, H. (2011). Participation and success: A study in range management cooperatives, Iran. *Research Journal of Environmental Sciences*, 5(10), 798. <https://doi.org/https://doi.org/10.3923/rjes.2011.798.805>
- Wang, L. (2013). Success cases and good practices in forest farmer cooperative organizations in China. *Success cases and good practices in forest farmer cooperative organizations in China*. <https://doi.org/FAODOCREP:ff2dfab2-03dc-56b9-b5e4-fabdb28cb467>
- xiangyuGuo, M. (2010). Study on functions of the agriculture cooperative in food safety. *Agriculture and Agricultural Science Procedia*, 1, 477-482. <https://doi.org/https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.aaspro.2010.09.060>